

Univerzita Palackého v Olomouci

Filozofická fakulta

Katedra žurnalistiky

HAITI V ČECHÁCH, HAITI V POLSKU

Bakalářská diplomová práce

Kateřina Valalik Čermáková

Vedoucí práce: Mgr. Marek Lapčík, Ph.D.

Olomouc 2013

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou diplomovou práci vypracovala samostatně a uvedla v ní veškerou použitou literaturu i další zdroje. Tato bakalářská práce obsahuje 91 019 znaků.

V Olomouci .....

Abstrakt

Tato bakalářská práce srovnává prostor věnovaný zpravodajství o zemětřesení na Haiti v českém deníku Mladá fronta DNES a polském deníku Gazeta Wyborcza. Zkoumané období je definováno měsícem od události, tedy od 13. ledna do 12. února 2010. Teoretická část práce se zaměřuje na mediální konstrukci reality, produkci mediálních obsahů a další možnosti, jakými mohou média manipulovat se čtenáři. Analytická část představuje data získaná kvantitativní obsahovou analýzou a srovnává data jednotlivých deníků mezi sebou.

Klíčová slova: Zemětřesení na Haiti, komparativní analýza, kvantitativní obsahová analýza

Abstract

This bachelor thesis focuses on comparing the space given to the Haiti Earthquake in the Mladá Fronta Dnes newspaper and the Polish Gazeta Wyborcza newspaper. The period is defined within month from the earthquake, from 13th January to 12th February 2010 issued on the first anniversary on 12th January 2011. The theoretical part focuses on quantitative analysis of the media, medial reality construction and production of medial contents. Analytic part introduces data obtained by quantitative content analysis and compares data from the newspapers with each other.

Keywords: Haiti Earthquake, comparative research, quantitative research

OBSAH

1 Úvod.....	7
1.1 Volba tématu a cíl práce.....	7
1.2 Specifikace.....	8
1.3 Zdroje.....	9
2 Metodologie.....	11
2.1 Komparativní analýza.....	11
2.1.1 Specifikace předmětu srovnání.....	11
2.1.2 Vymezení srovnávaných vlastností.....	11
2.1.3 Posouzení komparability.....	12
2.1.4 Určení technik srovnávání.....	12
2.1.5 Vyhodnocení získaných informací a systematiky výstupů.....	12
2.2 Kvantitativní obsahová analýza.....	13
2.2.1 Vzorek obsahu.....	14
2.2.2 Jednotka analýzy.....	15
2.2.3 Měření.....	16
2.2.4 Kategorizace textů.....	16
3 Teoretický základ.....	18
3.1 Mediální konstrukce reality.....	18
3.2 Objektivita.....	19
3.3 Produkce zpráv.....	20
3.3.1 Výběr obsahu zpravodajství – agenda setting.....	20
3.3.2 Gatekeeping.....	21
3.4 Kategorizace textů.....	23
4 Analýza.....	25
4.1 Kategorie stanovené a priori kódováním.....	25
4.2 Kategorie stanovené emergentem kódování.....	26
4.2.1 Otřesy na Haiti.....	26

4.2.2	Následky zemětřesení	26
4.2.3	Zemětřesení všeobecně	27
4.2.4	Haiti.....	27
4.2.5	Pomoc Haiti.....	27
4.2.6	Problémy na Haiti.....	27
4.2.7	Češi a Poláci na Haiti	28
4.2.8	Adopce na dálku.....	28
4.2.9	Zachránění.....	28
4.2.10	Konkrétní příběhy	29
4.2.11	Očima reportéra	29
4.3	Mladá fronta DNES (MFD).....	29
4.3.1	Prostor pro Haiti	30
4.3.2	Textové a grafické zpracování tématu v MFD	33
4.3.3	O čem se psalo v MFD	34
4.3.4	Kdo psal a fotil	36
4.4	Gazeta Wyborcza.....	39
4.4.1	Prostor pro Haiti	39
4.4.2	Textové a grafické zpracování tématu.....	41
4.4.3	O čem se psalo.....	42
4.4.4	Kdo psal a fotil	44
4.5	Srovnání – Haiti v Čechách, Haiti v Polsku	46
4.5.1	Prostor pro Haiti	46
4.5.2	Textové a grafické zpracování tématu.....	48
4.5.3	O čem se psalo.....	50
4.5.4	Kdo psal a fotil	51
5	Závěr	54

1 ÚVOD

Ačkoliv ve společnosti všeobecně vládne názor, že na počátku 21. století může být člověk díky globalizaci přítomen událostem v reálném čase, pravdou je, že se o kontakt lidí s okolním světem z velké části zaslouhují média. Otázkou zůstává, do jaké míry je tento kontakt s realitou objektivní a jak moc média sama realitu konstruují.

V lednu 2010 zasáhlo ostrovní stát Haiti zemětřesení a tuto událost reflektovala média po celém světě. České i polské deníky se v prvních dnech po události věnovaly tématu natolik intenzivně, že ve čtenářích mohly vzbudit dojem, že se jedná o událost, jejíž následky budou mít celosvětový dopad.

Během několika dní ale tento intenzivní zájem upadl a po měsíci od zemětřesení už deníky ani ostatní média událost téměř nereflektovaly. V této souvislosti se nabízí otázka, do jaké míry byly zprávy o událostech na Haiti a jejich následcích médií zkráceny a jak o stejné události referovala různá média.

1.1 VOLBA TÉMATU A CÍL PRÁCE

Tato bakalářská diplomová práce bude srovnávat zpravodajství zabývající se zemětřesením na Haiti v lednu 2010 v českém deníku Mladá fronta DNES a polském deníku Gazeta Wyborcza.

Tyto konkrétní deníky byly pro srovnání vybrány proto, že se jedná o druhé nejčtenější deníky v České republice a Polsku, jak vyplývá z údajů Kanceláře ověřování nákladu tisku České republiky (dále jen ABC ČR¹) a Svazu pro kontrolu distribuce tisku (dále jen ZKDP²). Druhé nejprodávanější deníky, s průměrným nákladem 291 415 výtisků u Mladé fronty DNES³ a 446 588 výtisků u Gazety Wyborczy,⁴ jsem si zvolila proto, že nejprodávanější deníky Blesk (v České republice) a Fakt Gazeta Codzienna (v Polsku) jsem nepovažovala za vhodný typ média pro tuto bakalářskou diplomovou práci.

Událost zemětřesení na Haiti byla zvolena, jak jsem již zmínila výše, protože se jednalo

---

¹ *Audit Bureau of Circulations* – Kancelář ověřování nákladu tisku České republiky. Dostupné z: <http://www.abccr.cz>

² *Związek Kontroli Dystrybucji Prasy* – Svaz pro kontrolu distribuce tisku. Dostupné z: http://www.zkdp.pl/modules.php?op=modload&name=PagEd&file=index&topic_id=0&page_id=1

³ *Periodický tisk – deníky. ABC ČR: Kancelář ověřování nákladu tisku* [online]. 2010 [cit. 2012-09-10]. Dostupné z: <http://www.abccr.cz/overovana-data/periodicky-tisk-1/?filterYear=2010&filterMonth=1>

⁴ *Náklad kontrolowany. ZKDP: Związek Kontroli Dystrybucji Prasy* [online]. 17. 11. 2011 [cit. 2012-09-12]. Dostupné z: http://www.zkdp.pl/upload/Komunikat_2010.pdf

o událost reflektovanou v médiích po celém světě, které česká i polská média věnovala bezprostředně po katastrofě mnoho prostoru, ale po několika dnech tento zájem upadl. Zároveň se zemětřesení na Haiti přímo nedotýká žádného ze států ani národů, jejichž deníky budou podrobeny analýze, a tudíž nebude konečná analýza jakýmkoliv způsobem ovlivněna, jak by tomu mohlo být, kdyby se jednalo o událost přímo se vztahující k některému z daných států.

Hlavním cílem této bakalářské práce je zjistit, jak se lišilo zpravodajství Mladé fronty DNES a Gazety Wyborczy zaměřené na zemětřesení na Haiti, a to ve smyslu prostoru, který byl události v jednotlivých denících věnován, popřípadě toho, jak se tento prostor měnil v čase. Dílčími cíli této bakalářské diplomové práce jsou analýzy témat, která byla zpracovávána v souvislosti se zemětřesením na Haiti. Tato témata budou blíže specifikována níže v této práci, stejně jako poměr textového a obrazového zpracování tématu a původnost využívaných materiálů.

1.2 SPECIFIKACE

Ke zpracování dat a dosažení stanoveného hlavního cíle bude využita kvantitativní obsahová analýza, která „je schopna nabídnout tvrdá data, podíly a závislostní korelace zkoumaných kategorií, ale nikoliv vysvětlení, proč tomu tak je a co to znamená.“⁵ K datům, která získám kvantitativní obsahovou analýzou, a která uvedu do závěrečných grafů a tabulek, se také budu dále snažit najít i vysvětlení, proč bylo v daném období a v daném médiu věnováno tolik prostoru zprávám o zemětřesení na Haiti, jeho následkům a podobně.

Získaná data pak budou dále prezentována ve vzájemné komparaci a výsledkem by mělo být přehledné srovnání (i grafické), který z deníků věnoval událostem na Haiti více prostoru. Vývoj prostoru v čase by měl být opět reflektován vzájemným porovnáním obou zvolených deníků. U materiálů si tato práce klade za cíl nejen zjistit, jak velká část deníku je věnována zemětřesení na Haiti, ale také kolik procent použitých materiálů je původních a jak velká část materiálů byla převzata z jiných zdrojů. V případě převzatých textů se pokusím i vypátrat původního autora či alespoň zdroj, odkud byl materiál převzat.

Tato skutečnost se netýká obrazových materiálů, u kterých se předpokládá využívání agenturní fotografie, a to především kvůli velké geografické vzdálenosti mezi Českou republikou, Polskem a ostrovním státem Haiti. V této práci by mělo být také zjištěno, zda

---

⁵ TRAMPOTA, Tomáš a VOJTĚCHOVSKÁ, Martina. *Metody výzkumu médií*. Str. 110.

redakce deníků vyslaly na Haiti vlastní redaktory, a nabízely tak svým čtenářům autentické zpravodajství z místa dění, nebo zda jsou jejich informace zprostředkované, nejčastěji tiskovými agenturami či jinými zpravodajskými médii.

1.3 ZDROJE

Ke zpracování této bakalářské práce budou využity tři typy zdrojů. K praktické části budou samozřejmě užity materiály, které byly přímo podrobeny analýze. Přesněji český deník Mladá fronta DNES a polský deník Gazeta Wyborcza. Oba tyto zdroje budou zkoumány v přesně vymezeném období a poslouží tak jako prameny pro analýzu.

Jako zdroje k metodologii i teoretické části práce poslouží tištěné publikace, a to primárního i sekundárního charakteru, všechny převážně z oboru žurnalistiky, zpravodajství či výzkumu a analýzy masových médií. Mezi primární publikace patří knihy zabývající se problematikou analýzy, například Content analysis od Klause Krippendorffa či Metody výzkumu médií od autorské dvojice Trampota a Vojtěchovská. Původně jsem čerpala i z díla Analýza obsahu mediálních sdělení od W. Schulze, z této knihy však nakonec nebylo citováno a posloužila mi pouze jako zdroj k bližšímu pochopení analýzy obsahu.

Problematikou médií jako takovou a její konstrukcí se pak zabývaly publikace Sociální konstrukce reality od autorské dvojice Bergera a Luckmanna, Zpravodajství od Tomáše Trampoty či Žurnalistické texty jako výsledek působení jazykových a mimojazykových vlivů od Viktora Jílka. K bližšímu pochopení tématu přispěla například i monografie Agenda setting od dvojice McCombs a Maxwell, kteří ve svém díle zevrubně zpracovali problematiku výběru témat, která se objevují v médiích. K teorii gatekeepingu jsem pak využila publikaci od Pamelý Shemakerové Gatekeeping theory, stejně jako její další knihu News around the world.

Jako sekundární zdroje posloužily především publikace učebnicového typu a slovníky. Tyto publikace byly užity především kvůli stručnému definování problematiky a mnohdy se také jednalo o jediné zdroje určitých informací. Např. Velký sociologický slovník od kolektivu autorů byl jediným zdrojem definice o komparativní analýze, který jsem byla schopna dohledat. Proto byl Velký sociologický slovník jednou z nezbytných publikací pro tuto bakalářskou práci. Dále byl využit Slovník mediální komunikace od Ireny Reifové a kolektivu autorů. Jako publikace učebnicového typu byly použity Úvod do teorie masové komunikace od Denise McQuaila či Žurnalistika od Stephana Ruß-Mohla.

Jako další zdroje jsou využívány odborné články na daná témata. Pro tuto práci byly využívány například články ze Sociologického časopisu, i když přímo v bakalářské práci je citován pouze jediný, a to Alternativní metodologie pro analýzu kvalitativních dat od Janea Kronicka. Další z užitých článků se zabývá problematikou fotografie a pochází od Aleny Lábové. Jedná se o Fotografické zpravodajství v tištěných médiích, příspěvek, který byl vydán ve sborníku Zpravodajství v médiích.

V poslední řadě bylo využito několik internetových zdrojů, především vydavatelství jednotlivých zkoumaných deníků – MAFRA a Agora. Dále se mezi internetovými zdroji nacházejí odkazy na ověřování nákladů deníků ABC ČR a ZKDP.

2 METODOLOGIE

Jak již bylo zmíněno výše, tato práce se zaměřuje na srovnání zpravodajství dvou vybraných deníků, jednoho českého (Mladá fronta DNES) a jednoho polského (Gazeta Wyborcza), v časovém horizontu jednoho měsíce od události. Aby bylo dosaženo cílů, které si tato práce vytyčila, byly zvoleny dvě na sebe navazující analýzy.

Jako první byla zvolena komparativní analýza. Jak již název napovídá, slouží ke komparaci získaných dat. Aby tato data byla správně vybrána a zpracována, musela být zvolena další analýza, která pomůže tato data získat, a to kvantitativní obsahová analýza. Ta se zaměřuje přímo na prvotní zkoumání obsahů (v tomto případě médií) a získávání primárních dat pro následnou komparaci. Obě tyto analýzy budou níže specifikovány a podrobněji vytyčeny.

2.1 KOMPARATIVNÍ ANALÝZA

Vzhledem k hlavnímu cíli této práce je použití komparativní analýzy logickým krokem. K důslednému použití komparativní analýzy je podle Velkého sociologického slovníku nutné dodržet pět bodů: specifikace předmětu srovnání, vymezení srovnávaných vlastností, posouzení komparability, určení technik srovnávání a vyhodnocení získaných informací a systematiky výstupů.⁶ Všech těchto pět bodů bude níže přesněji specifikováno a na každý bod budou již aplikovány poznatky z následné analýzy. Tím by mělo být určeno, zda bude moci být komparativní analýza použita na porovnávání obsahů deníků Mladé fronty DNES a Gazeta Wyborcza.

2.1.1 SPECIFIKACE PŘEDMĚTU SROVNÁNÍ

Srovnány mezi sebou budou deníky Mladá fronta DNES a Gazeta Wyborcza. Konkrétně se práce zaměří na zkoumání zpravodajských stran těchto deníků a jejich obsahů. Kvůli proměnlivosti obsahu však nelze tyto strany přesně definovat, a proto budou zpravodajské strany určovány číslo od čísla podle jejich aktuálního obsahu. Ani Mladá fronta DNES, ani Gazeta Wyborcza totiž nemá přesně označeny strany, které se zabývají pouze zpravodajstvím či pouze publicistikou.

2.1.2 VYMEZENÍ SROVNÁVANÝCH VLASTNOSTÍ

Srovnán bude prostor věnovaný zemětřesení na Haiti v Mladé frontě DNES a Gazetě Wyborcze. Dále bude srovnán prostor věnovaný zkoumanému tématu v jednotlivých vydáních, poměr textového a grafického ztvárnění tématu v jednotlivých vydáních, původnost

---

⁶ Kolektiv autorů. *Velký sociologický slovník*. 1. vyd. Praha : Karolinum, 1996. Str. 619.

komunikátů, kdy budou zvlášť hodnoceny textové a grafické prvky jednoho komunikátu, jelikož obě tyto části mívají většinou rozdílného autora. Jako tematický přesah kvalitativní analýzy budou srovnána dílčí témata zemětřesení na Haiti, kterým se deníky věnovaly. Tato témata budou definována níže.

Vzhledem k různým rozměrům stran Mladé fronty DNES a Gazety Wyborczy budou naměřené velikosti komunikátů přepočítány na plochu strany i celého vydání v procentech a teprve tyto výsledné procentuální hodnoty budou mezi sebou porovnány. Tímto opatřením bude zabráněno tomu, aby byl výsledek analýzy zkreslen různými velikostmi potištěných ploch zvolených deníků.

2.1.3 POSOUZENÍ KOMPABILITY

Ve Velkém sociologickém slovníku je komparabilita definována jako: „způsobilst ke komparaci chápaná jako princip, podle něhož lze srovnávat pouze jevy stejného řádu, jevy souměřitelné, respektive alespoň minimálně příbuzné.“⁷ Tato bakalářská práce bude srovnávat zpravodajské texty dvou deníků o zemětřesení na Haiti. Zpravodajské texty jsou jevy stejného řádu, a proto je možné jejich vzájemné porovnání. Po přepočítání reálné plochy na procenta ve vztahu k jedné straně, případně celému vydání, se stávají i souměřitelnými, a příbuzné jsou nejen jako zpravodajské texty, ale rovněž svým obsahem. Výše uvedenými řádky byla prokázána komparabilita analyzovaných prvků.

2.1.4 URČENÍ TECHNIK SROVNÁVÁNÍ

Na oba deníky bude využito stejných technik měření. Všechny komunikáty publikované během zkoumaného období budou změřeny v centimetrech čtverečních a pro každé vydání bude spočítán procentní výsledek prostoru věnovaného zemětřesení na Haiti. Tento výsledek bude zahrnovat nejen poměr vůči stránce, ale i vůči celému danému číslu deníku. V závěru budou tyto dílčí výsledky sečteny a měly by vést k procentuálnímu vyjádření prostoru, který oba deníky věnovaly zkoumanému tématu zemětřesení na Haiti na svých stránkách.

2.1.5 VYHODNOCENÍ ZÍSKANÝCH INFORMACÍ A SYSTEMATIKY VÝSTUPŮ

Hodnoty získané měřením jednotlivých článků budou následně zaneseny do tabulky a do grafů, kde bude zmíněn každý výtisk Mladé fronty DNES i Gazety Wyborczy. V této tabulce i grafech budou zjištěné hodnoty uvedeny v procentech u každého výtisku a v závěru bude vypočítán výsledek za celé zkoumané období. Stejnou formou budou prezentovány i výsledky dílčího cíle, tedy zjišťování původnosti materiálů. Do tabulky i grafu bude zahrnuto, kolik

---

⁷ Kolektiv autorů. *Velký sociologický slovník*. 1. vyd. Praha : Karolinum, 1996, str. 501.

procent materiálů bylo původních, a kolik procent materiálu bylo převzato, popřípadě jaký byl procentuální podíl jednotlivých tiskových agentur či dalších zdrojů, odkud byly materiály přebírány.

Z takto získaných a zanesených hodnot se poté přejde k vyhodnocení, kolik procent svého prostoru věnovaly zkoumané deníky Mladá fronta DNES a Gazeta Wyborcza události zemětřesení na Haiti a který deník se tomuto tématu věnoval více, alespoň z hlediska procentuálního rozsahu článků a obrazových materiálů. Jako dílčí cíl poté bude zjišťováno, kolik prostoru bylo zemětřesení na Haiti věnováno v jednotlivých dnech a kolik procent uveřejněných příspěvků pochází z redakcí deníků samotných, a kolik bylo převzato z agentur a jiných zdrojů.

2.2 KVANTITATIVNÍ OBSAHOVÁ ANALÝZA

Aby bylo možné přejít ke komparativní analýze, je nejdříve nutné získat pro tuto analýzu vhodná data. K tomu je zapotřebí důkladné prozkoumání daných obsahů, k čemuž nejlépe poslouží kvantitativní obsahová analýza. Tuto analýzu popisuje ve své knize *Content analysis* i Klaus Krippendorff, který ji považuje za jednu z prvních aplikovaných analýz. Díky této obsahové analýze bylo již na přelomu 19. a 20. století zjištěno, jak velké množství novin je zaplněno skutečným zpravodajstvím a kolik tzv. „levnou žlutou novinařinou“.⁸ Jak Krippendorff uvádí, k dosažení cíle bylo použito například i „prosté měření sloupků“.⁹ Stejného postupu bude užito i v této bakalářské práci.

Jak uvádí ve své stati *Alternativní metodologie pro analýzu kvalitativních dat* J. C. Kronick, je kvantitativní obsahová analýza „měřicím nástrojem, který umožňuje převod verbální komunikace do měřitelných proměnných. [...] Předpokládá existenci logicky vytvořené teorie ve formě obecných tvrzení a odvozených hypotéz. Tyto hypotézy jsou výroky o vztahu mezi proměnnými. Technika obsahové analýzy umožňuje měření těchto proměnných v psaném textu.“¹⁰ Znamená to tedy, že v textu je díky kvantitativní obsahové analýze možné změřit i věci jindy neměřitelné, například mluvené slovo. V této práci je touto proměnnou

---

⁸ „Cheap yellow journalism“ (přeloženo autorkou); tento pojem je spojován s bojem mezi novinářskými magnáty Josephem Pulitzerem a Williamem Hearstem; ten mimo jiné svému konkurentovi přebral kreslíře slavného komiksu „Yellow kid“; proto je tento boj někdy nazýván i „yellow kid journalism“; převzato z: KRIPPENDORFF, Klaus. *Content analysis: an introduction to its methodology*.

⁹ KRIPPENDORFF, Klaus. *Content analysis: an introduction to its methodology*. Beverly Hills: Sage Publications, c1980, 191 p. Sage commtext series, v. 5. Str. 14. (Přeloženo autorkou.)

¹⁰ KRONICK, J. C.: *Alternativní metodologie pro analýzu kvalitativních dat*. *Sociologický časopis*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 1997, roč. 32, č. 1. Str. 57-58. Dostupné z: <http://sreview.soc.cas.cz/cs/issue/90-sociologicky-casopis-1-1997>

zpravodajství o zemětřesení na Haiti ve vybraných denících a měřenou proměnnou je obsah jednotlivých článků. Proto je kvantitativní obsahová analýza nejvhodnější výzkumnou metodou k získání dat pro následující komparativní analýzu.

Kvantitativní obsahová analýza je nejpoužívanější metodou výzkumu mediálních obsahů a je popisována jako standardizovaná, systematická a intersubjektivně ověřitelná metoda analýzy zjevného obsahu komunikace.¹¹ Podle knihy *Metody výzkumu médií* od autorské dvojice Trampota a Vojtěchovská je tato metoda přenositelná, její výsledky jsou objektivní a nezávislé na výzkumníkovi. Jejím kladem je možnost zpracovat velké množství textů.¹²

Kvantitativní obsahová analýza sestává z několika kroků. Tato práce bude následovat pojetí Denise McQuaila, který stanovuje kroků pět: zvolit vzorek obsahu, vytvořit relevantní soubor kategorií vnějších referentů, zvolit jednotku analýzy, pomocí počítání frekvence zvolených jednotek obsahu zmiňujících se o relevantních tématech umístit obsah do připraveného rámce a vyjádřit výsledky jako celkovou skladbu vybraného vzorku obsahu podle frekvence výskytu hledaných referencí.¹³

První tři kroky budou specifikovány níže v této kapitole, čtvrtý a pátý krok už jsou pak součástí samotné analýzy a konečného shrnutí jejích výsledků.

2.2.1 VZOREK OBSAHU

Tato bakalářská práce se zaměří, jak bylo již několikrát výše zmíněno, na zpravodajství o zemětřesení na Haiti v denících *Mladá fronta DNES* a *Gazeta Wyborcza*, přičemž získaná data každého deníku budou v závěru srovnána komparativní analýzou.

Zkoumané období bylo stanoveno na jeden měsíc od události, přesně tedy od 13. ledna do 12. února 2010, a to jednak z důvodu rozsahu bakalářské práce, ale také proto, že s postupujícím časem bylo tématu věnováno stále méně prostoru. Ve druhé polovině února byly uveřejněny v *Mladé frontě DNES* už pouze čtyři články týkající se daného tématu, což je oproti první půli února se šesti komunikáty pouze nepatrný pokles. Ve srovnání s prvními dvěma týdny zkoumaného období, kdy bylo publikováno téměř padesát komunikátů, se však jedná o výrazný rozdíl.

Myslím si, že tento časový rozsah je dostačující, protože v dalším časovém období se již událostem na Haiti věnoval jen zlomek pozornosti a dle mého názoru by bylo zbytečné se

---

¹¹ REIFOVÁ, Irena a kolektiv. *Slovník mediální komunikace*, 1. vyd. Praha : Portál, 2004. Str. 21.

¹² TRAMPOTA, Tomáš a VOJTĚCHOVSKÁ, Martina. *Metody výzkumu médií*. Str. 103.

¹³ MCQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*, 3. vyd. Praha : Portál, 2007. Str. 308.

tomuto tématu více věnovat. Jen pro upřesnění, v březnu byly uveřejněny rovněž čtyři články a od dubna do července se v deníku Mladá fronta DNES o zemětřesení na Haiti neobjevila žádná zmínka. Jediná větší zmínka se objevila v červenci 2010, v době půl roku po události. Tento zájem byl však jen jednodenní. Vzhledem k této minimální frekvenci komunikátů vztahujících se ke zkoumanému tématu v českém deníku bylo zkoumané období ukončeno po měsíci od události, aniž by byla zjišťována frekvence komunikátů v polském deníku.

2.2.2 JEDNOTKA ANALÝZY

Jednotku analýzy představuje článek, obvykle tvořený titulkem, případně podtitulkem, perexem, vlastním textem s mezititulky a grafickými prvky s popisky. Za grafické prvky jsou považovány fotografie, mapky nebo grafy. V Mladé frontě DNES se rovněž objevily samostatné fotografie s popiskem, tzv. „samky“,¹⁴ které byly rovněž zařazeny do analýzy jako samostatné jednotky, a fotokoláž, která byla zařazena jako celek, jelikož všechny fotografie byly sdruženy pod jedním titulkem.

Předmětem analýzy této bakalářské práce je zkoumání zpravodajství. Proto pro zařazení do zkoumání bylo nezbytné, aby se jednotlivé komunikáty objevily na zpravodajských stránkách vybraných deníků. V obou analyzovaných periodických se tyto zpravodajské strany objevují v prvním sešitě, obvykle hned v úvodní části. Vyloučeny z analýzy byly komunikáty z regionálních příloh i mimořádné přílohy zaměřené na zkoumané téma. Regionální přílohy byly z výzkumu vyloučeny kvůli tomu, že se zaměřovaly spíše na ne-celostátní záležitosti spojené s Haiti (např. charitativní koncert v Brně), a proto by bylo neefektivní se jimi zabývat při zkoumání celostátního deníku. Mimořádné přílohy nebyly do analýzy zařazeny, jelikož obsahují zpravodajské i publicistické texty bez jejich bližšího určení, a tudíž je nelze považovat za relevantní vzorek zpravodajství o zemětřesení na Haiti.

Důležitým faktorem pro zařazení do analýzy bylo klíčové slovo Haiti, případně spojení zemětřesení a Haiti v jakémkoliv gramatickém tvaru, vyskytující se v textu. Během zkoumaného období se neobjevilo v žádném z analyzovaných deníků klíčové slovo v jiné spojitosti než ve spojení relevantním pro tuto analýzu. V pozdějších obdobích se ale objevilo spojení zemětřesení na Haiti například ve spojitosti s epidemií cholery. Tyto texty ale byly publikovány až v listopadu 2010, tedy mimo vytyčené období, a tudíž na ně nebude brán při analýze zřetel.

---

¹⁴ Samka – slangový novinářský výraz pro osamocenou fotografii bez článku, pouze s popiskem. Používá se např. v redakci v Deníku (Jičín).

2.2.3 MĚŘENÍ

Aby měly získané údaje výpovědní hodnotu, bylo nejdříve nutné stanovit si zásady a postup při měření velikosti jednotlivých příspěvků. Do plochy jedné strany nebyly započítávány okraje. Horní hranice byla stanovena linií oddělující záhlaví strany od textu, dolní hranice určena spodním okrajem posledního řádku a postranní hranice byly opět stanoveny vnějšími okraji prvního a šestého (případně pátého u *Gazety Wyborczy*) sloupce na straně.

Mladá fronta DNES v horizontálním členění neodděluje jednotlivé články na straně žádným grafickým prvkem, proto byly plochy mezi články vždy vyděleny dvěma, a započítána do plochy měřeného článku tak byla polovina prostoru nad a polovina pod článkem, pokud se ovšem komunikát nenacházel při horním nebo dolním okraji strany. V takovém případě byly za hranice komunikátu považovány hranice celého komunikátu. V případě, že strana neměla vyznačeny horní a dolní okraje, byla horní linie vytvořena podle nejvyšších bodů písma (např. háčky). V dolní části pak podle linie řádky (spodních částí písmen). Vertikálně jsou komunikáty v Mladé frontě DNES odděleny graficky, tudíž byly za hranice komunikátů považovány tyto linie a podle těchto hranic byly vždy měřeny.

Deník *Gazeta Wyborcza* oproti Mladé frontě DNES ohraničuje všechny komunikáty shora a zleva grafickou linií, která byla použita jako horní a levý okraj při měření. Pravý a dolní okraj komunikátu byl pro měření stanoven shodně, jako tomu bylo u Mladé fronty DNES. V případě, že komunikát neměl dostatečně jasné hraničící linie, byla jeho hranice stanovena geometricky dle posledního grafického prvku (např. hrana písmene, diakritického znaménka apod.)

Každý článek v obou denících byl nejdříve změřen jako celek, poté byly měřeny zvlášť jednotlivé prvky, jako titulky s případným podtitulkem, grafické prvky s popisky a samotný text včetně mezititulků. Toto druhé měření bylo použito nejen jako kontrola předchozího měření, ale hodnoty jednotlivých prvků byly použity k dosažení dílčího cíle, tedy srovnání poměru textového a grafického zpracování zkoumaného tématu.

2.2.4 KATEGORIZACE TEXTŮ

Trampota s Vojtěchovskou ve svém díle *Metody výzkumu médií* uvádějí, že „jádrem celé kvalitativní obsahové analýzy je konstrukce obsahových kategorií jednotlivých proměnných, kterých mohou zkoumané jednotky analýzy nabývat.“¹⁵ K stanovení jednotlivých obsahových

---

¹⁵ TRAMPOTA, Tomáš a VOJTĚCHOVSKÁ, Martina. *Metody výzkumu médií*. Str. 106.

analýz se používá dvou možných postupů: emergent kódování a a priori kódování.¹⁶ Oba způsoby budou specifikovány v teoretické části práce.

Tato práce využila oba postupy. Na počátku byly a priori stanoveny čtyři kategorie Zemětřesení na Haiti, Oběti zemětřesení, Přeživší a Ekonomický dopad zemětřesení. Po zahájení přiřazování článků do stanovených kategorií bylo zjištěno, že jsou tyto čtyři kategorie nedostačující a kategorie Ekonomický dopad zemětřesení by byla nadbytečná, proto články prošly předběžným zkoumáním, na základě kterého bylo, dle emergentu kódování, stanoveno jedenáct nových kategorií. Konečné kategorie, do kterých byly články rozděleny, jsou tedy Otřesy na Haiti, Následky zemětřesení a jejich likvidace, Zemětřesení všeobecně, Haiti, Pomoc Haiti, Problémy na Haiti, Češi a Poláci na Haiti, Adopce na dálku, Zachránění, Konkrétní příběhy a Očima reportéra. Charakteristika jednotlivých kategorií je zařazena v samotné analýze.

Důležité také bylo stanovení, jak zacházet s texty spadajícími do více kategorií. Málokterý text se totiž zabýval pouze jedním tématem. Všechny komunikáty ale měly nějaké hlavní sdělení. Toto hlavní sdělení jednotlivých komunikátů bylo určováno podle převažujícího tématu v komunikátu, akcentaci tématu v úvodu zprávy, případně hned v titulku. V mnoha textech se objevovaly informace o datu a síle zemětřesení, jeho následcích nebo obětech. Tyto informace ale byly zmiňovány v závěru jako background zprávy opakující se téměř v každé zprávě. Proto mohly být komunikáty s těmito rozšiřujícími informacemi zařazeny do kategorie podle hlavního sdělení v úvodu textu.

---

¹⁶ Tamtéž.

3 TEORETICKÝ ZÁKLAD

Tato práce se nebude omezovat pouze na konstatování dat získaných kvantitativní analýzou. V teoretické části se zaměřím i na mediální konstrukci reality a pokusím se vysvětlit její principy a modely. Práce se také zaměří na další možnosti, jak mohou média ovlivňovat prezentování reality konzumentům. Mezi ně patří agenda-setting, teorie gatekeepingu a další. Tato část bakalářské práce se zaměří i na to, jaké dopady mohou tyto možnosti mít na zkeslení obsahu zpráv. Tyto postupy mediální konstrukce budou vztaženy k výsledkům, které byly získány předchozí kvantitativní obsahovou analýzou.

Teoretická část práce by se měla zabývat i teoretickým základem jednotlivých analýz, které byly v této práci použity. Jelikož jim však byl v metodologii věnován dostatek prostoru, včetně jejich detailního členění na základní kategorie, nebudu se ani komparativní ani kvantitativní obsahové analýze v této části více věnovat.

3.1 MEDIÁLNÍ KONSTRUKCE REALITY

Teorie se v této oblasti shodují, že „k dlouhodobému mediálnímu působení dochází nezáměrně, v důsledku organizačních tendencí, způsobů práce, technických omezení a systematické aplikace určitých zpravodajských hodnot, rámců a formátů.“¹⁷ Paletz a Entman ve svém díle *Media, power politics* přisuzují tuto situaci především trendu balíčkové žurnalistiky (pack journalism) v sedmdesátých letech, kdy měli novináři tendence spolupracovat, a tudíž docházeli k jakémusi konsenzu, používali shodné zdroje a zpracovávali totožná témata.¹⁸ Propagační model komunikace nastoluje myšlenku, že masová komunikace je forma podnikání, show business a jejím primárním cílem je získání pozornosti.¹⁹

Vztah médií a reality se tak v podstatě vysvětluje. Nicméně vhodné je doplnit ještě myšlenku Winfrieda Schulze, který zastává názor, že snaha dosavadních výzkumů na toto téma o prokázání rozdílnosti skutečnosti a mediální reality není špatná.²⁰ Podle Schulze totiž není možné prokázat, co se opravdu stalo, pouhým srovnáváním informací prezentovaných ve zdrojích. Tyto zdroje je pouze možné srovnávat mezi sebou.

---

¹⁷ MCQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*, 3. vyd. Praha : Portál, 2007, Str. 395.

¹⁸ Tamtéž.

¹⁹ Tamtéž, str. 262-263.

²⁰ KUNCZIK, Michael. *Základy masové komunikace*. Praha: Karolinum, 1995, Strany 124 – 125.

Podle Slovníku mediální komunikace od Ireny Reifové a kolektivu je realitě dodáván význam už jen jejím reprezentováním,²¹ jelikož „funkcí procesu reprezentace je přenesení něčeho minulého nebo nepřítomného do přítomnosti“, tedy re-representace neboli znovuzpřítomnění reality. Uchopením skutečnosti je vždy vytvořena již její určitá verze.“²²

Navzdory všem teoriím lidé považují svět okolo sebe za objektivní. Proč tomu tak je, se pokusil vysvětlit Berger s Luckmanem ve svém díle Sociální konstrukce reality. Podle jejich teorie jsou příčinou lidského chápání okolního světa jako objektivního tři teze: „Společnost je výtvořem člověka. Společnost je objektivní realitou. Člověk je výtvořem společnosti.“²³ Z těchto tezí vyplývá, že člověk je naučen chápat objektivní realitu jako výsledky své vlastní činnosti, tedy okolní svět, který si sám vytvořil. Jak již bylo řečeno v úvodu, ačkoliv globalizace dává příslib přítomnosti vždy a všude v reálném čase, většina událostí stále zůstává zprostředkována pouze pomocí médií. A záleží pouze na nich, do jaké míry budou tyto události reflektovat pravdivě a objektivně.

3.2 OBJEKTIVITA

Podle slovníkové definice je objektivita profesní normou žurnalistické práce a jedním z nejpodstatnějších normativních požadavků společnosti vztahujících se k žánru zpravodajství.²⁴ V rámci objektivit by se měli novináři snažit o věrnost faktům, oddělování zpráv od jejich komentářů, umožnit mnohostrannost pohledů či zřetel na pozadí událostí.²⁵ Zároveň je však nutné si uvědomit, že na objektivitu se musí nahlížet „jako na nedosažitelný ideál nebo jako na stav dosažitelný prostřednictvím určitých rutinizovaných zpracovatelských postupů při sběru, selekci, zpracování a distribuci zpráv.“²⁶ McQuail se v pojetí objektivit odkazuje na Westersthála a jeho dílo Objective news reporting. Jeho verze objektivit „vychází z předpokladu, že objektivita souvisí nejen s fakty, ale i s hodnotami, a že fakta mají také hodnotící důsledky.“²⁷

Podle Westersthála je pro dosažení objektivit nutné využívat faktičnost a nestrannost. Faktičnost se přitom skládá z aspektů pravdivosti, informativnosti a relevance. Důležitými prvky nestrannosti pak jsou vyváženost a neutralita. Na objektivitu ve zpravodajství lze tedy

---

²¹ REIFOVÁ, Irena a kolektiv. *Slovník mediální komunikace*, 1. vyd. Praha : Portál, 2004. Str. 212.

²² Tamtéž, str. 202.

²³ BERGER, Peter L., LUCKMANN, Thomas. *Sociální konstrukce reality*, Brno : CDK, 1999. Str. 64.

²⁴ REIFOVÁ, Irena a kolektiv. *Slovník mediální komunikace*, 1. vyd. Praha : Portál, 2004. Str. 167.

²⁵ RUß-MOHL, Stephan. *Žurnalistika: komplexní průvodce praktickou žurnalistikou*. 1. vyd. Překlad Hana Bakičová. Praha: Grada, 2005, 292 s. ISBN 80-247-0158-8. Str. 257.

²⁶ REIFOVÁ, Irena a kolektiv. *Slovník mediální komunikace*, 1. vyd. Praha : Portál, 2004. Str. 167.

²⁷ MCQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*, 3. vyd. Praha : Portál, 2007. Str. 173.

pohlížet z různých úhlů a záleží na každém interpretovi, zda se přikloní k teoriím o její dosažitelnosti přes určité postupy, nebo absolutní nedosažitelnosti. Do této práce byla tato subkapitola zařazena především jako exkurz rozšíření konstrukce reality. Samotná analýza si neklade za cíl zjistit, zda bylo zkoumané zpravodajství objektivní, či nikoliv, pouze si vytyčila poukázat na rozdíly mezi mediálním obrazem zemětřesení na Haiti ve dvou zmíněných denících.

3.3 PRODUKCE ZPRÁV

Zkoumání způsobů produkce zpráv může podle Zpravodajství od Tomáše Trampoty přinést odpovědi na otázky, proč zprávy vypadají, jak vypadají, co stojí za výběrem událostí do zpráv nebo jaké vlivy a tlaky formují výpovědi o událostech do výsledné podoby.²⁸ V zásadě lze říci, že produkce zpráv může za to, jaká témata se budou příjemcům předkládat, která témata se vynechají či jakou formu budou jednotlivé zprávy mít. Jako příklad mohou posloužit zprávy převzaté do různých médií z jednoho zdroje, například ze zpravodajské agentury. Tato podkapitola se zaměří na produkci zpráv a jako rámcový přesah samotné analýzy se pokusí na tyto otázky odpovědět v souvislosti se zpravodajstvím o zemětřesení na Haiti.

3.3.1 VÝBĚR OBSAHU ZPRAVODAJSTVÍ – AGENDA SETTING

Jak ve své knize *News around the world* píše Pamela Shoemakerová, témata v médiích se liší, a to jak z kulturních, tak biologických perspektiv. Logicky vzato, zprávy týkající se biologických témat (např. chorob) by měly být na celém světě stejné, ne tak už témata týkající se jednotlivých kultur. Kulturní evoluce totiž v mnohých zemích zakotvily rozdíly v tématech, co je a co není považováno za důležité.²⁹ Už tato skutečnost poměrně jasně definuje, proč jsou některé zprávy v daných zemích přijímány, zatímco jinde jsou opomíjeny. V rámci mé bakalářské práce se tak zaměřím nejen na témata, která se v článcích o zemětřesení na Haiti objevila, ale pokusím se i porovnat rozdílnost témat v českém a polském deníku.

I z výše uvedeného důvodu jsou každý den médií vybírány z proběhlých událostí ty, které jsou atraktivní pro cílovou skupinu jejich příjemců, a tyto události následně předkládají svým příjemcům v podobě zpráv. Z celodenního obsahu mohou média zvolit jen zlomek, kterému

---

²⁸ TRAMPOTA, Tomáš. *Zpravodajství*, 1. vyd. Praha : Portál, 2006. Str. 21.

²⁹ SHOEMAKER, Pamela J. a Akiba A. COHEN. *News around the world: content, practitioners, and the public*. New York: Routledge, 2006, x, 409 s. ISBN 0-415-97506-9. Str. 37.

mohou věnovat svou pozornost a prostor. Výběr události se tak stává jejím implicitním ohodnocením.³⁰

Obecně by se dalo říci, že většina lidského vědění pochází z médií, ať se tím myslí učebnice či večerní televizní zprávy. Do těchto zpráv se však dostane jen zlomek skutečných světových událostí. Jak ve své knize *Agenda setting: nastolování agendy* prezentují autoři McCombs a Maxwell, agenda setting je nastolování témat, o kterých se ve společnosti bude mluvit. Pozor, je velmi důležité si uvědomit rozdíl mezi agenda settingem a propagandou. Agenda na rozdíl od propagandy předkládá lidem témata, o kterých se má mluvit, nikoliv co si o nich myslet.³¹ Díky agendě byly vybrány i články týkající se zemětřesení na Haiti. Jejich důležitost byla zvolena kvůli situaci, která by se dala označit jako „katastrofa“ a která může být pro příjemce zajímavá i za předpokladu, že se jedná o vzdálenou destinaci. Důležitost tohoto tématu se pak projevuje nejen zpracováním, ale i formální stránkou, například velikostí titulku, fotografie apod.

Témata zařazená do mediální produkce tvoří tematickou agendu, jejíž výzkumy jsou tradičním námětem výzkumu mediálních obsahů. Výzkum tematické agendy v kvantitativní podobě umožňuje vzájemné srovnání obsahu různých médií. Trampota s Vojtěchovskou rozlišují dva typy výzkumu tematické agendy: výzkumy sledující postavení jednoho tématu v agendě a výzkumy sledující celou agendu média.³² V této bakalářské práci se budu zabývat spíše prvním typem tohoto dělení, tedy postavení jednoho tématu. Analýza by měla vést ke zjištění, kolik procent celkového obsahu bylo věnováno tématu zemětřesení na Haiti. V této práci nebude blíže specifikováno, v poměru k jakým dalším tématům se toto procento bude vztahovat, protože tento fakt není pro cíl mé bakalářské práce podstatný. Spíše je nutné si uvědomit, po jaké době začne zájem o zemětřesení na Haiti a jeho následky upadat, a tudíž mu v rámci nastolování agendy bude věnováno stále méně a méně prostoru.

3.3.2 GATEKEEPING

Jak je možné, že jsou v mnohých médiích vybírána totožná témata, zatímco jindy se prezentují témata zcela odlišná? Jednou z odpovědí může být, že existují určité „hodnoty“, které musí zpráva obsahovat, aby jí byl věnován čas a prostor.

---

³⁰ TRAMPOTA, Tomáš a VOJTĚCHOVSKÁ, Martina. *Metody výzkumu médií*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010. Str. 100.

³¹ MCCOMBS, MAXWELL E.: *Agenda setting: nastolování agendy – masová média a veřejné mínění*. Vyd. 1. Praha: Portál 2009, ISBN 978-80-7367-591-2.

³² TRAMPOTA, Tomáš. *Zpravodajství*, 1. vyd. Praha : Portál, 2006. Str. 100 – 102.

I když se redakce především angloamerických periodik opírají o víru v objektivizační výrobní postupy, je výběr zpráv úzce spojen s osobou redaktora nebo editora. Jsou to právě oni, kdo rozhodují o nastolování tematické agendy.³³ Velmi často tak může docházet k výběru témat z osobní perspektivy, kdy například redaktor nemá rád určitého politika, a tak o něm zkrátka nebude psát. Tento příklad se někomu může zdát vyhocený, ale jedná se skutečně o situaci, která může v médiích běžně nastávat. A to i ve zcela „objektivních“ médiích, i když již výše bylo vysvětleno, že čistá objektivita je spíše nedosažitelný ideál.

Trampota se ve svém Zpravodajství v souvislosti s nastolování témat odvolává na Whiteovu stať „Gate Keeper“: A Case Study in the Selection of News, ve které White vyslovuje domněnku, že redaktoři vybírají témata spontánně na základě zkušeností.³⁴ Gatekeeper je označován jako vrátný, který rozhoduje o výběru a zařazení konkrétních témat do agendy média. Termín Gatekeeper ale nevytvořil White, půjčil si jej od sociologa Kurta Lewina z jeho výzkumu o nakupující rodině. V této stati, která neměla s médii nic společného, se prvně objevil pojem „gatekeeper“ jako osoba, která určuje, co se dostane na domácí stůl a z jakých zdrojů (např. z vlastní zahrádky, z obchodů...). Teprve později byl tento pojem převzat Davidem Whitem, který tuto problematiku aplikoval na mediální prostor. Gatekeeper, nebo spíše gatekeepereři byli v Lewiho pojetí faktory rozhodující o koupi konkrétních produktů. Stejně tak gatekeeper v pojetí Davida Whitea rozhoduje o zařazení témat.³⁵ Tento princip gatekeepingu je preferován v mediálním prostoru dodnes a považuje se za jeden ze základních principů selekce zpráv v anglo-americkém mediálním prostoru.

Jak píše ve své knize P. Shoemakerová, je nutné se zaměřit na mnoho faktorů, jako na blízkost, status, dynamiku, mocenskou valenci, identifikaci a obrazovou prezentaci.³⁶ Redaktoři, editoři a další osoby, které se podílejí na výběru zpráv, by se tedy měli zaměřit na to, zda jsou zprávy příjemcům časově či geograficky blízké, týkají se významných míst či osob, mají určitou dramatickosti či valenci, nebo z nich může vzejít alespoň dobrý obrazový materiál. V případě zemětřesení na Haiti se jednalo především o dramatickou formu zprávy, protože šlo o událost nečekanou s dramatickým průběhem i důsledky.

Pamela Shoemakerová pak dále rozvádí myšlenku L. Sigala, který tvrdil, že se k redaktorům zprávy dostávají přes tři kanály – rutinní, informační a zábavní. Každý z nich už ve své

---

³³ TRAMPOTA, Tomáš. *Zpravodajství*, 1. vyd. Praha : Portál, 2006. Str. 38.

³⁴ Tamtéž, 2006. Str. 25.

³⁵ Tamtéž, 2006. Str. 40.

³⁶ SHOEMAKER, Pamela J a Tim P VOS. *Gatekeeping theory*. London: Routledge, 2009, 173 s. ISBN 978-0-415-98139-2. Str. 22-23. (přeloženo autorkou)

podstatě zprávy upravuje „k obrazu svému“. Rutinní se zabývá pouze tématy, která jsou pro něho příznačné. Informační kanál se snaží přinést maximum informací od různých zdrojů, čímž však už může docházet ke zkreslení skutečností. A zábavní kanál se, jak už název napovídá, zabývá především zábavnou složkou a potlačuje tak informativní prvky sdělení.³⁷ Pokud se tedy na gatekeeping podíváme z pohledu zemětřesení na Haiti, bude zřejmě docházet ke zkreslení především druhým kanálem, protože převážná část zpráv bude převzata z jiných zdrojů.

Berkowitz ale upozorňuje, že novináři nevybírají pouze témata, ale také „adekvátní informace, aktéry a místa, které do příběhu zahrnout a které nechat opomenuty – tedy které zamlčí.“³⁸ Z toho vyplývá, že událost samotná slouží pouze jako jakýsi námět k vytvoření zprávy, ale její pojetí i vyznění už záleží na redaktorovi, případně editorovi nebo vydavateli, kteří stanovují v rámci vydavatelství a redakce standardy naplňování očekávání publika.³⁹

Z mnohých výzkumů na téma gatekeepingu vyšlo najevo, že „lidé rozhodující o výběru zpráv mají velmi ustálenou představu o tom, co asi bude publikum zajímat...“⁴⁰ Těmito výzkumy by se dala částečně vysvětlit podobná tematická agenda různých médií i v mezinárodním kontextu.

3. 4 KATEGORIZACE TEXTŮ

Do této podkapitoly spadá definování kategorií, které se podílejí na dílčím cíli této práce. Do jednotlivých kategorií budou zařazovány články z Mladé fronty DNES a Gazety Wyborczy a podle jejich rozřazení bude procentuálně spočítáno, kolik prostoru bylo v obsahu věnováno jednotlivým tématům. Kategorie budou definovány níže v samotné analýze, proto se jim v této části nebudu prozatím věnovat. Pouze se pokusím blíže definovat postupy, kterými byly kategorie vybírány, tedy a priori kódování a emergent kódování.

U a priori kódování se využívá předběžného základu, kdy jsou kategorie stanoveny na základě teoretické úvahy ještě před samotným sběrem dat, a teprve poté jsou aplikovány na jednotlivá data.⁴¹ Bylo tomu tak i u této bakalářské práce, pro kterou byly v rámci kódování a priori stanoveny tyto kategorie: Zemětřesení na Haiti, Oběti zemětřesení, Přeživší a Ekonomické

---

³⁷ SHOEMAKER, Pamela J a Tim P VOS. *Gatekeeping theory*. London: Routledge, 2009, 173 s. ISBN 978-0-415-98139-2. Str. 22-23. (přeloženo autorkou)

³⁸ TRAMPOTA, Tomáš. *Zpravodajství*, 1. vyd. Praha : Portál, 2006. Str. 40.

³⁹ Tamtéž.

⁴⁰ MCQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*, 3. vyd. Praha : Portál, 2007. Str. 241.

⁴¹ Tamtéž.

dopady zemětřesení. Během výzkumu samotného však bylo zjištěno, že tyto kategorie, zvolené čistě na základě teoretické roviny a bez znalosti praktických obsahů, budou zcela nedostačující. Následovalo tedy stanovení kategorií emergentem kódování.

U emergentu kódování se používá opačného postupu. Jde o typ kódování, který spočívá v předběžném prozkoumání analyzovaného vzorku a následném stanovení kategorií.⁴² Zjednodušeně řečeno se zkoumaný obsah nejprve řádně prostuduje a teprve na základě obsahu a jeho jednotlivých částí se určí, do jakých skupin se budou jednotlivé části, v případě této bakalářské práce články, rozdělovat. Jedná se tedy až o následné dělení mediálních obsahů. V rámci tohoto kódování byly po prozkoumání obsahů Mladé fronty DNES a Gazety Wyborczy definovány tyto kategorie: Otřesy na Haiti, Následky zemětřesení a jejich likvidace, Zemětřesení všeobecně, Haiti, Pomoc Haiti, Problémy na Haiti, Češi a Poláci na Haiti, Adopce na dálku, Zachránění, Konkrétní příběhy, Očima reportéra.

---

⁴² MCQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*, 3. vyd. Praha : Portál, 2007. Str. 241.

4 ANALÝZA

4.1 KATEGORIE STANOVENÉ A PRIORI KÓDOVÁNÍM

A priori kódováním byly ještě před zahájením výzkumu stanoveny čtyři kategorie:

Zemětřesení na Haiti, Oběti zemětřesení, Přeživší a Ekonomické dopady zemětřesení.

Kategorie Zemětřesení na Haiti byla zamýšlena jako nejširší kategorie a měla pojmut všechna dílčí témata, která nespádala do jiné kategorie. Primárně se do této kategorie měly řadit články informující o proběhlém zemětřesení, dále pak texty s rozšiřujícími informacemi o síle zemětřesení, následcích i jejich likvidaci. Rovněž do této kategorie měly patřit souhrnné texty ohlížející se za zemětřesením po určitém čase. Tato kategorie jako nejširší byla nakonec rozdělena do několika podkategorií na základě emergentu kódování, aby měly jednotlivé kategorie co největší výpovědní hodnotu.

Do kategorie Oběti zemětřesení měly být podle původního konceptu zařazeny články zahrnující počty obětí, případně jejich dělení podle národností nebo minimálně rozdělení na oběti z řad domorodců, turistů a pracovníků dobročinných organizací působících na Haiti. V této kategorii měly být logicky zařazeny i zprávy o obětech české a polské národnosti a v souvislosti s nimi i články o Čechách a Polácích na Haiti všeobecně. Dalším subtématem spadajícím v původním konceptu do této kategorie byly pohřešované osoby, a to bez rozdílu národnosti nebo doby pohřešování. Předpokladem bylo, že se většina pohřešovaných v této kategorii objeví dvakrát i vícekrát, a to minimálně jako součást množiny pohřešovaných a následně jako prvek množiny obětí, jelikož většina pohřešovaných nebyla zachráněna. V souvislosti s Čechy a Poláky na Haiti ovšem nebyl původně předpoklad, že nebudou žádné oběti těchto národností. Jelikož žádné nebyly, nebo o nich nebylo během analyzovaného období referováno, chyběla by téměř logická souvislost s texty o Čechách a Polácích na Haiti všeobecně. Proto byla nakonec vytvořena samostatná kategorie Češi a Poláci na Haiti, stejně jako byla kategorie Oběti rozdělena na dílčí témata a sloučena s jinými kategoriemi. Oběťmi zemětřesení se totiž žádné texty nezabývaly pouze v souvislostech, jaké byly vymezeny touto kategorií, ale byly dávány do souvislostí s dalšími informacemi o zemětřesení, následcích nebo problémech v oblasti.

Kategorie Přeživší měla být logickou návazností na Oběti, která měla zahrnovat články o těch, kdo unikli zemětřesení, o zachráněných z trosk i výpovědi obou zmíněných skupin přeživších. Ovšem jelikož byly během předběžného průzkumu identifikovány texty

s výpověďmi nejen přeživších, ale také pozůstalých a dalších zúčastněných, byla vytvořena kategorie Konkrétních příběhů a přeživší byli zúženi na Zachráněné.

Ekonomické dopady zemětřesení měla být kategorie zastřešující texty s tématem škod vzniklých zemětřesením, potřeby finančních prostředků na jejich likvidaci i odhady a prognózy likvidace následků zemětřesení. Tato kategorie byla stanovena s domněnkou, že se s odstupem času budou uveřejněné komunikáty věnovat právě ekonomickým dopadům zemětřesení. Ovšem po předběžném průzkumu vyšlo najevo, že tomuto tématu se nevěnoval ani jeden deník v takové míře, a především natolik samostatně, aby byla tato kategorie naplněna. Byla proto nahrazena kategoriemi jako Problémy na Haiti, některá subtémata byla pojata kategoriemi Následky zemětřesení nebo Pomoc Haiti.

Z původně a priori stanovených čtyřech kategoriích tak vzniklo jedenáct kategorií na základě emergentu kódování.

4.2 KATEGORIE STANOVENÉ EMERGENTEM KÓDOVÁNÍ

V této kapitole se nachází podrobný rozpis kategorií, do kterých byly články rozřazeny podle svého obsahu. Dle těchto kategorií budu posléze analyzovat, kolik procent bylo věnováno jakým tématům. Na úvod je třeba zdůraznit, že jednotlivé kategorie byly vytvářeny tak, aby zahrnovaly co nejužší tematiku, a proto byla kategorie stanovena už kvůli jednomu textu, který nebylo možné tematicky zařadit do jiné, již existující kategorie.

4.2.1 OTŘESY NA HAITI

Kategorie Otřesy na Haiti je první stanovenou kategorií, která se věnuje právě samotnému faktu zemětřesení na Haiti. Konkrétně oznámení o zemětřesení, jeho specifikacím, jako je doba, kdy k zemětřesení došlo, síle otřesů, ale také následným otřesům a druhé vlně otřesů, která přišla 8 dní po prvních otřesech.⁴³ Do této kategorie tak spadaly texty, které informovaly o zemětřesení v několika následujících dnech po události, případně pak po druhé vlně otřesů, tedy po 20. lednu 2010.

4.2.2 NÁSLEDKY ZEMĚTŘESENÍ

Do této kategorie patří texty primárně pojednávající o obětech, jejich počtech, materiálních škodách a také o likvidaci škod a následků zemětřesení. Tyto texty se primárně již nezabývají otřesy ani příběhy o přeživších, spíše všeobecně konstatují počty obětí, popřípadě počty zachráněných.

---

⁴³ Konec utrpení Hait'ánů stále v nedohlednu. *Mladá fronta DNES*, 21. 1. 2010, str. A3.

4.2.3 ZEMĚTŘESENÍ VŠEOBECNĚ

Zemětřesení všeobecně je kategorie zaměřující se na jev zemětřesení jako takového, bez souvislosti s Haiti, maximálně ve zmínce o síle zemětřesení nebo o jeho očekávatelnosti.⁴⁴ Do této kategorie patří převážně edukativní texty o zemětřesení jako jevu, jeho seizmologické vysvětlení, specifikace RichtEROVY stupnice, srovnání haitského zemětřesení s jinými zemětřeseními podobné síly a následků, prognózy na základě seizmologických výzkumů, kde by se mohla země otřást v nejbližší době, i rozhovory se seizmology.

4.2.4 HAITI

Do kategorie Haiti byly zařazeny texty zmiňující se o Haiti, jeho historii, ekonomické situaci, společenské situaci i dalších otázkách týkajících se ostrovního státu před zásahem zemětřesením. Objevily se také vzpomínky a postřehy cestovatelů, kteří Haiti navštívili, nebo pracovníků OSN a dalších organizací, kteří na Haiti dlouhodobě působili a měli s touto zemí a jejími obyvateli vlastní zkušenosti. Tato kategorie nenabízí příliš možností pro rozšíření v případě dalšího zkoumání, ale zároveň také zamezuje chybnému zařazení komunikátů vzhledem ke svému specifickému profilování.

4.2.5 POMOC HAITI

Kategorie Pomoc Haiti v sobě sdružuje texty nejen pozitivní o poskytované pomoci, ale patří sem i články zaměřené na nedostatky pomoci, další možnost zlepšení situace a podobně. V analyzovaném období se ale objevovaly převážně texty zabývající se pozitivními stránkami pomoci, a to jak pomocí přímo na místě, tak ekonomickou pomocí od jiných států. V rámci pomoci na místě se texty zabývaly vlastní pomocí přeživších obyvatel ostatním i humanitární pomocí, která na Haiti přicházela z celého světa. Texty o ekonomické pomoci se zabývaly především pomocí celému Haiti, například lze uvést text uvádějící, že státy G7 odpustily Haiti jeho dluh vůči těmto státům.⁴⁵

4.2.6 PROBLÉMY NA HAITI

Do kategorie Problémy na Haiti patří texty pojednávající o problémech, které na Haiti byly už dříve, jako nedostatečná zdravotní péče, špatná infrastruktura nebo vysoká kriminalita, které se ale v důsledku zemětřesení ještě zhoršily. Pokud zůstaneme u zmíněných příkladů, pak v důsledku zemětřesení došlo ke zhoršení špatné nedostatečné lékařské péče, jelikož spadly nemocnice a na Haiti je nedostatek kvalifikovaných doktorů, špatná infrastruktura byla zemětřesením ještě zhoršena, nekvalitní silnice se rozpadly a pomocné jednotky se nemohou

---

⁴⁴ Není překvapivé, že otřesy přišly, říká seizmolog. *Mladá fronta DNES*, 14. 1. 2010, str. A3.

⁴⁵ Najbogatsi darowali dlug Haiti. *Gazeta Wyborcza*, 8. 2. 2010, str. 10.

dostat do postižených oblastí, případně kriminalitu páchající mládež po zemětřesení rabuje rozvalené domy a okrádá raněné a mrtvé na ulicích.

4.2.7 ČEŠI A POLÁCI NA HAITI

Tato kategorie by se mohla částečně prolnout s kategorií Haiti, proto je důležité zdůraznit, že pro zařazení článku do této kategorie jsou rozhodující dvě kritéria. Texty se samozřejmě musí zabývat Čechy nebo Poláky na Haiti, ovšem výhradně těmi, kteří byli na Haiti přítomní v době zemětřesení, a zároveň nesmí texty referovat o Haiti před zemětřesením. Tato kategorie se touto specifikací výrazně zužuje, a mohou tak do ní být zařazeny pouze texty vztahující se k občanům České republiky a Polska přítomným na Haiti v době zemětřesení, o nichž se v textech hovoří v souvislosti se zemětřesením, ať už z jakéhokoliv důvodu, jako o nepostižených zemětřesením, pohřešovaných, zachráněných nebo zemřelých. V analyzovaném období se neobjevily texty o zemřelých, ale byl zaznamenán jeden o pohřešovaném Polákovi. Zda se jej podařilo najít, nebo ne, už se ve zkoumaném období Gazeta Wyborcza nezmínila, proto se dá očekávat, že takový článek bude publikován v momentě objasnění situace. Takovýto článek by byl do této kategorie zařazen v případě rozšiřování analýzy v čase.

4.2.8 ADOPCE NA DÁLKU

Adopce na dálku je kategorie stanovená pro texty referující o programu adopce na dálku, prostřednictvím kterého je možné finančně sponzorovat haitské děti. Tento program fungoval již před zemětřesením na Haiti a funguje i nadále, jeho geografický dopad je celosvětový. V souvislosti se zemětřesením na Haiti se ve zkoumaném období objevily texty zaměřené na očekávané zprávy o dětech adoptovaných právě v programu adopce na dálku.

4.2.9 ZACHRÁNĚNÍ

Kategorie Zachránění referuje, jak už sám název napovídá, o zachráněných a z trosk vyproštěných osobách. Pro zařazení do této kategorie není rozhodující, v jakém časovém horizontu byli přeživší nalezeni, ani zda text pojednával o jedné osobě nebo o počtu zachráněných všeobecně. Ovšem aby nedošlo k prolínání s kategorií Konkrétní příběhy, nesmí se texty věnovat celému příběhu zachráněné osoby nebo vyprávět její zážitky a pocity od zasypání do zachránění. Texty by tedy měly být omezeny pouze na konstatování o zachráněném, případně zachráněných, a případnou specifikaci osoby, místa nálezu, doby závalu a zachráncích.

4.2.10 KONKRÉTNÍ PŘÍBĚHY

Kategorie Konkrétní příběhy byla vymezena pro články žurnalisty označované jako hluboký lidský příběh (HLP). Tyto texty se prostřednictvím příběhu konkrétního člověka snaží čtenářům přiblížit různé události, se kterými jsou přeživší na Haiti, případně pozůstalí nebo osoby čekající na zprávy o svých blízkých, denně konfrontováni. Do kategorie by měly patřit výhradně texty HLP, nikoli pouze zprávy o nově nalezených a zachráněných osobách. Důležitým faktorem pro zařazení do této kategorie se tak stává autentická výpověď zemětřesením dotčeného člověka, ať už se jedná o zachráněné, kteří se svěřují s prožitky zpod sutin, nebo o ty, kdo se snaží pomáhat v záchranných pracích, vyprošťují raněné i mrtvé, ty kdo čekají na zprávy o svých blízkých, nebo o lékaře denně se setkávající v provizorních ošetrovacích zařízeních s raněnými. Do této kategorie by měly být zařazeny i texty s výpověďmi lidí, kteří na Haiti nemusí být vůbec přítomní, pouze mají v postižené oblasti své blízké.

4.2.11 OČIMA REPORTÉRA

Ačkoliv by texty z této kategorie mohly být přiřazeny k některé z předešlých kategorií, v této práci má své opodstatnění. Trampota ve své publikaci cituje Sigala, který zastává názor, že iniciované zdroje informací jsou ve zpravodajství nejméně využívány,⁴⁶ a přitom jsou pro čtenáře autentická sdělení velice atraktivní a přitažlivá. Do této kategorie tedy patří texty psané reportérem přímo z místa. Toto kritérium ale není jediným nutným pro zařazení do této kategorie. Dále je nutné, aby texty vykazovaly prvky přímého svědectví a účasti na popisované události. Nepatří sem tedy texty psané sice reportérem, který byl přímo na Haiti, ale s pouze zprostředkovanými informacemi. Takové informace nejsou z analýzy vyloučeny, ale jakákoliv statistická nebo již ověřitelná data by měla pro texty v této kategorii být doplněna osobní zkušeností nebo prožitkem.

4.3 MLADÁ FRONTA DNES (MFD)

Mladá fronta DNES je český celostátní deník s průměrným nákladem 291 415 výtisků denně.⁴⁷ Mladá fronta byla založena v roce 1945 a od roku 1990 je v soukromém vlastnictví. Roku 1992 prošly noviny výraznou grafickou změnou a do názvu přibýlo DNES.⁴⁸

---

⁴⁶ SIGAL, L. V.: Reporters and officials: The Organisation and Politics of Newsmaking. Lexington: D.C. Heath and Company, 1973.

⁴⁷ *Periodický tisk – deníky. ABC ČR: Kancelář ověřování nákladu tisku* [online]. 2010 [cit. 2012-09-10]. Dostupné z: <http://www.abccr.cz/overovana-data/periodicky-tisk-1/?filterYear=2010&filterMonth=1>

⁴⁸ O MF DNES – Kdo jsme?. *Mladá fronta DNES* [online]. 1999 [cit. 201-10-21]. Dostupné z: <http://epaper.mfdnes.cz/o-mf-dnes/kdo-jsme/vice-z-historie>

Mladá fronta DNES přináší svým čtenářům aktuální kvalitní zpravodajství, užitečné servisní informace i oddechové čtení ve specializovaných přílohách a magazínech. Své čtenáře definuje jako patřící k aktivní a dobře situované části populace.⁴⁹ V posledních letech se sice Mladá fronta DNES stále více přibližuje bulvárním typům periodik, jelikož však polemika mezi bulvárními a seriózními prvky nepatří do této bakalářské práce, nebudu se specifikací tohoto deníku více zabývat.

Mladá fronta DNES je strukturována do jednotlivých sešitů, každý den se objevují čtyři samostatné sešity s tematickou náplní, první sešit obsahuje zpravodajství z domova i ze světa a komentáře, druhý sešit rozšířené zpravodajství z konkrétního regionu, třetí sešit se zaměřuje na ekonomické zpravodajství a pravidelné denní přílohy a čtvrtý sešit na zpravodajství ze sportu a kultury, společně s TV programem.⁵⁰ Ve své bakalářské práci se budu zaměřovat především na první ze sešitů, tedy na zpravodajství z domova a ze světa.

Rozměry jednotlivých stran jsou 42,2 cm na 28,4 cm. Celková plocha jednotlivé strany se pak rovná 1198,48 cm². Toto číslo bude při závěrečné analýze a komparaci bráno jako 100 % plochy jednotlivé strany. Celková plocha jednotlivých vydání se tak bude odvíjet od počtu stran, který se však liší číslo od čísla, a tudíž zde nebude tento údaj blíže obecně specifikován.

4.3.1 PROSTOR PRO HAITI

V období od 13. ledna do 12. února 2010 bylo vydáno 27 čísel Mladé fronty DNES, toto číslo je dáno především tím, že tento deník vychází pouze 6x týdně, bez nedělního vydání. Celkem se zemětřesení na Haiti věnovalo 55 článků.

Celková hodnota prostoru věnovaná zemětřesení na Haiti byla získána sečtením ploch všech zpravodajských stran v MFD za zkoumané období, čímž bylo zjištěno sto procent rozsahu. Poté byly sečteny rozměry všech článků věnovaných Haiti a vzájemně vyděleny tyto hodnoty. Ve zkoumaném období se v MFD objevilo 182 zpravodajských stran. Jedna strana MFD má obsah 1198,48 cm², při 182 stranách tak celková plocha činila 218 123,36 cm². Všechny publikované komunikáty v součtu dosáhly plochy 19 845,53 cm². Výsledná hodnota 0,09098 pak byla zaokrouhlena a převedena na procentuální hodnotu 9 %. Během měsíce se tak tématu zemětřesení na Haiti věnovala téměř 1/10 celkového prostoru, což je poměrně značné

---

⁴⁹ Mladá fronta DNES. *Mediální skupina MAFRA* [online]. 2001 [cit. 201-10-21]. Dostupné z: http://www.mafra.cz/cs/default.asp?y=mafra_all\cs_produkty-a-sluzby_mlada-fronta-dnes.htm

⁵⁰ Tamtéž.

množství prostoru věnované jedinému tématu, zvláště pokud se toto téma přímo netýká České republiky. Vývoji prostoru v MFD se budu věnovat níže.

Průměrný denní prostor věnovaný této problematice činil 735 cm². Reálný denní prostor se samozřejmě v jednotlivých vydáních lišil. V první zkoumané dekádě se v každém vydání objevil alespoň jeden článek věnující se Haiti. Ve druhé dekádě se objevil jeden výtisk bez zmínky o Haiti, konkrétně čtvrtek 28. ledna 2010. Poslední dekáda už přinesla čtyři výtisky se zmínkou a pět bez zmínky o Haiti.

Jednotlivé dny se pak v prostoru věnovaném Haiti také výrazně lišily. První zmínka o zemětřesení byla uveřejněna už 13. ledna, tedy v den po události. Jednalo se pouze o noticku v pravém sloupci na straně A6. MFD informovala o zemětřesení, které zasáhlo Haiti, ale: „Do uzávěrky tohoto vydání nebyly známy podrobnosti.“⁵¹

Nejvíce prostoru bylo zemětřesení na Haiti věnováno v den následující, tedy ve čtvrtek 14. ledna. Přesně bylo tématu vyhrazeno 56 % zpravodajského prostoru. Komunikáty zabíraly téměř veškerý prostor prvních čtyř stran. S výjimkou titulní strany, kde článek s titulkem 16:53 – okamžik zkázy zabíral „pouze“ přes 40 % prostoru, byly zemětřesení na Haiti věnovány celé strany. Celkem 14. ledna v MFD vyšlo 11 článků o Haiti.

V následujících dnech, tedy od 15. do 21. ledna, byl tématu zemětřesení na Haiti věnován každý den prostor na titulní straně. Celkový procentuální prostor se však značně lišil, pohyboval se mezi 18 – 36 %. Toto rozpětí je skutečně velké, ale i tento rozptyl měl jisté pravidelnosti. Zájem o téma Haiti se vyvíjel jako sinusoida, kdy vždy jeden den projevovala Mladá fronta DNES větší zájem než den následující, aby se o další den později zájem vrátil. I přesto prostor věnovaný zvolenému tématu pozvolna upadal, až se dne 21. ledna naposledy dostal přes hranici 10 %. Tento den, ve čtvrtek 21. ledna, se ještě objevil článek na titulní straně. Tento den už byly problematice věnovány jen dva texty o celkovém rozsahu 771,4 cm², což je celkem 10,5 %.

V následujících dnech, od 22. do 29. ledna, už této problematice nebylo věnováno ani 10 % prostoru. V této době se začínají objevovat články o zázračně přeživších. Ty tak zvyšují zájem redaktorů a navyšují prostor věnovaný Haiti, který by jinak deset a více dní po zemětřesení byl nejspíše minimální, nebo úplně nulový. Konkrétně 23. a 25. ledna byly uveřejněny texty o živých vyproštěných, které zabírají 6 % (23. 1.) a 4,5 % (25. 1.) zpravodajského prostoru.

---

⁵¹ Haiti zasáhlo silné zemětřesení. *Mladá fronta DNES*, 13. 1. 2010, str. A6.

Jde zároveň o jediné články o Haiti v těchto dnech. Stejně je tomu i 27. a 29. ledna, kdy je nově nalezeným věnováno 4,5 % a 5,5 % obsahu. Další tematické kategorie v těchto dnech zcela vymizely.

Klesající zájem Mladé fronty DNES o běžné následky zemětřesení dokazují vydání z 26. a 28. ledna. Dne 26. ledna byl publikován krátký článek o nově vyslané pomoci z Evropské unie, 28. leden je pak prvním vydáním, kdy se neobjevil žádný článek o Haiti a zemětřesení. Přesně po 14 dnech se tak zájem o zemětřesení na Haiti vytrácí.

V únoru už je pak téma Haiti pro Mladou frontu DNES nezajímavé, soudě podle minima článků s nepatrným rozsahem a průměrného prostoru okolo 1 %. Výjimku tvořil 1. únor, kdy se zájem vrátil díky redaktorovi MFD Pavlu Novotnému, který věnoval poměrně velký prostor pašování haitských dětí do USA. Jeho článek byl jediným publikovaným komunikátem s tematikou Haiti ten den a zabíral celkem 11 % zpravodajského prostoru.

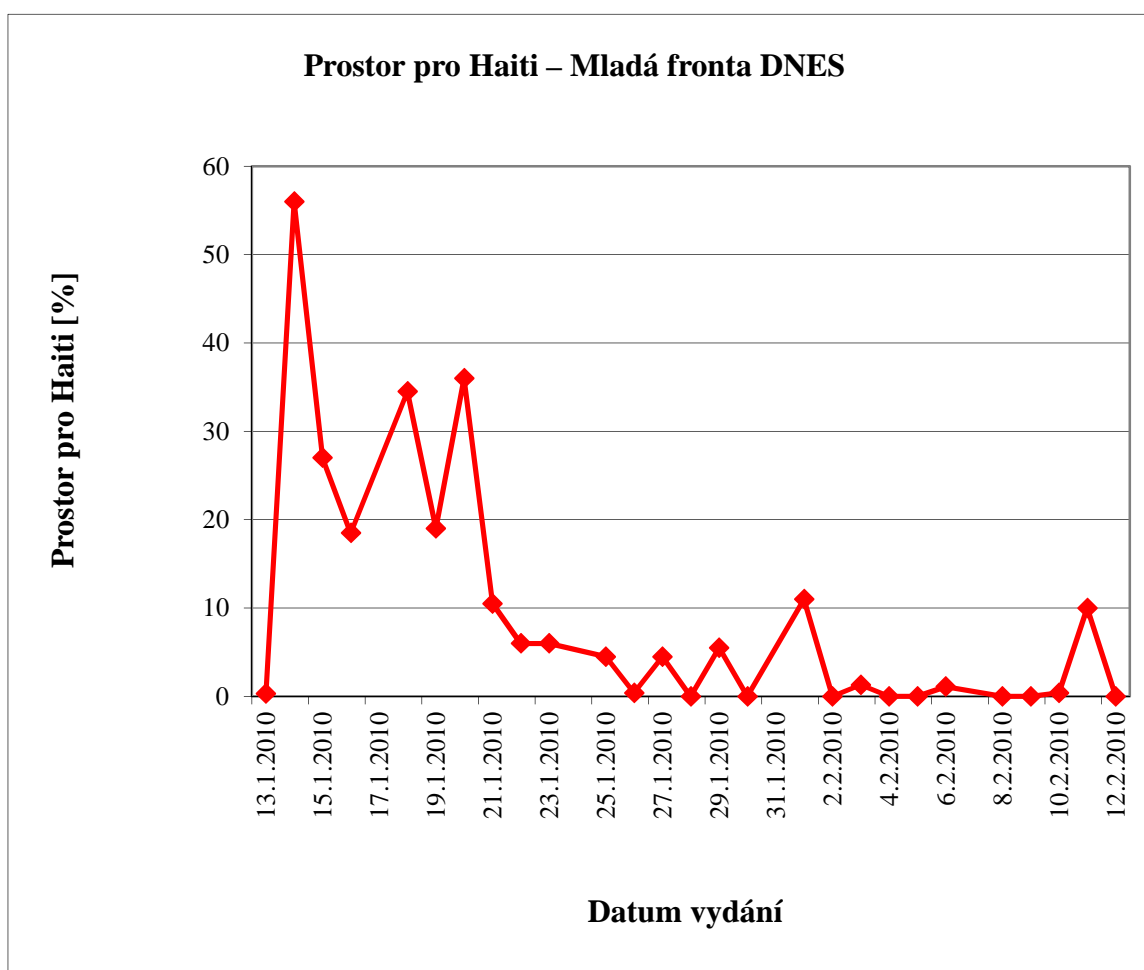
Poslední výjimkou ve snižující se atraktivitě zemětřesení na Haiti pro Mladou frontu DNES je vydání z 11. února, které se nese v duchu „měsíc poté“. Toto vydání věnovalo zemětřesení na Haiti 10 % zpravodajského prostoru. Jinak MF patrně nepovažuje za zajímavé ani téma přeživších, o čemž svědčí noticka z 10. února,⁵² která je jedinou zprávou z Haiti toho dne. Poslední den zahrnutý do zkoumaného období nepřinesl žádné informace o Haiti.

---

⁵² Na Haiti vyprostili živého člověka. *Mladá fronta DNES*, 10. 2. 2010, str. A8.

Graf č. 1 – Prostor pro Haiti – Mladá fronta DNES

4.3.2 TEXTOVÉ A GRAFICKÉ ZPRACOVÁNÍ TÉMATU V MFD

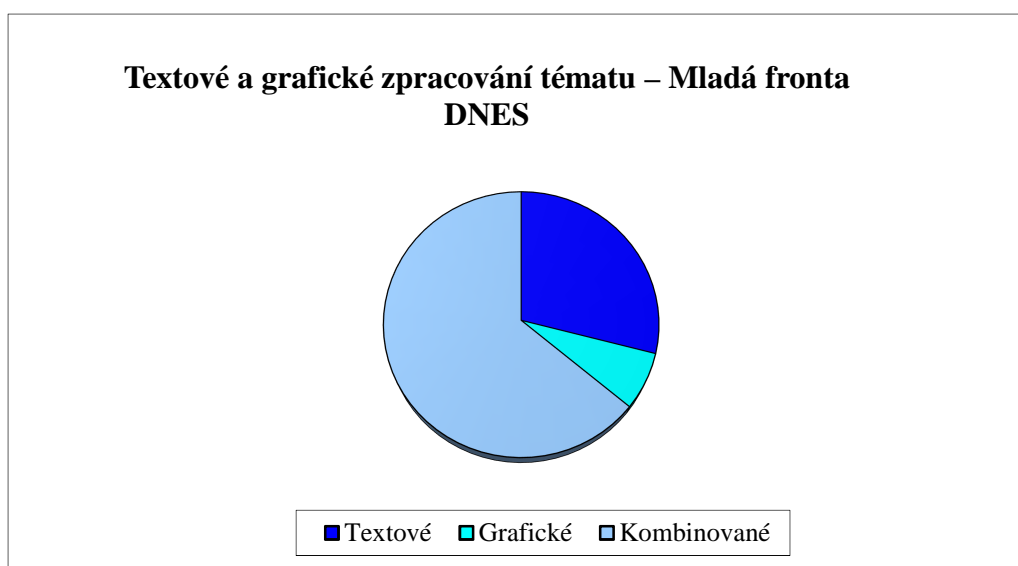
Mladá fronta DNES u tématu Haiti věnovala výraznou část prostoru fotografiím a dalším grafickým prvkům. Bylo otištěno několik samostatných fotografií s popiskem nebo fotokoláží, ale i u rozsáhlejších článků s fotografiemi zabíraly tyto zprávy běžně minimálně třetinu plochy celé stránky. Po odečtení titulku pak pro čistý text zbývalo 50 % plochy článku, někdy i méně. V několika případech se plocha čistého textu dostala pouze na méně než třetinu článku. Naopak jednosloupcové zprávy v základní podobě jsou bez fotografií, titulek je přibližně 20 % komunikátu a na čistý text zbývá kolem čtyř pětiny plochy.

Nejvíce prostoru fotografiím bylo věnováno ve vydáních z 14., 15. a 20. ledna. Dne 14. ledna byla na straně A3 otištěna „samka“ zobrazující davy Hait'anů bez domova. Fotografie zabírá 29 % celé strany, tedy téměř třetinu. O den později byla na straně A6 sestavena koláž

z celkem šesti fotografií.⁵³ Této koláži bylo věnováno 45 % strany, tedy necelá polovina celkového prostoru. Dne 20. ledna byly uveřejněny dvě samostatné fotografie s popiskem, první na straně A1 zabírá pětinu titulní strany, na straně A3 pak bylo další fotografii věnováno 37,5 % plochy. Na obou těchto fotografiích jsou zobrazeny haitské děti s lahvemi vody a popisky odkazují k humanitárním činnostem v oblasti zasažené zemětřesením.

U komunikátů složených z textu, titulku i grafických prvků jsou jejich vzájemné poměry proměnlivé. Objevily se články pouze s 3 % plochy věnovanými fotografiím, ale i komunikáty z 85 % tvořené čistě grafickými prvky.

Graf č. 2 – Textové a grafické zpracování tématu – Mladá fronta DNES

4.3.3 O ČEM SE PSALO V MFD

Z celkových 55 komunikátů uveřejněných ve vydáních Mladé fronty DNES mezi 13. lednem a 12. únorem 2010 bylo do tematických kategorií děleno padesát jedna textů. Čtyři komunikáty nebyly zařazeny, jelikož ve třech případech šlo o samostatné fotografie s popiskem a ve čtvrtém o fotokoláž.

Zbývajících 51 článků bylo rozděleno do jedenácti kategorií, a to tak, aby každý článek vždy patřil pouze do jedné. Tyto kategorie jsou, jak bylo již zmíněno výše, Otřesy na Haiti, Následky zemětřesení a jejich likvidace, Zemětřesení všeobecně, Haiti, Pomoc Haiti, Češi

⁵³ Haiti v troskách. Počet obětí se zatím odhaduje na 50 tisíc, do země míří miliony dolarů pomoci. *Mladá fronta DNES*, 15. 1. 2010, str. A6.

a Poláci na Haiti, Problémy na Haiti, Adopce na dálku, Zachránění, Konkrétní případy a Očima reportéra.

Zastoupení jednotlivých kategorií mezi všemi komunikáty nebylo hodnoceno z rozsahového, ale pouze z početního hlediska. To znamená, že nebyla rozlišována plocha článků, které patří do dané kategorie, ale pouze jejich četnost.

Nejpočetnější kategorií je Pomoc Haiti, které se věnovalo deset textů. Ne vždy se jednalo o články pozitivní, zabývající se přicházející humanitární pomocí na Haiti, objevil se například text o schůzce Václava Klause s Lechem Kaczyńským, kteří ohodnotili angažovanost Evropské unie v pomoci Haiti jako nedostatečnou.⁵⁴

Osm článků bylo věnováno kategorii Očima reportéra. Mladá fronta DNES měla na Haiti jednoho vyslaného novináře, který se postaral o všech osm textů autenticky popisujících aktuální situaci. První text byl psán ještě na letišti v Praze,⁵⁵ další už pak přímo na místě.

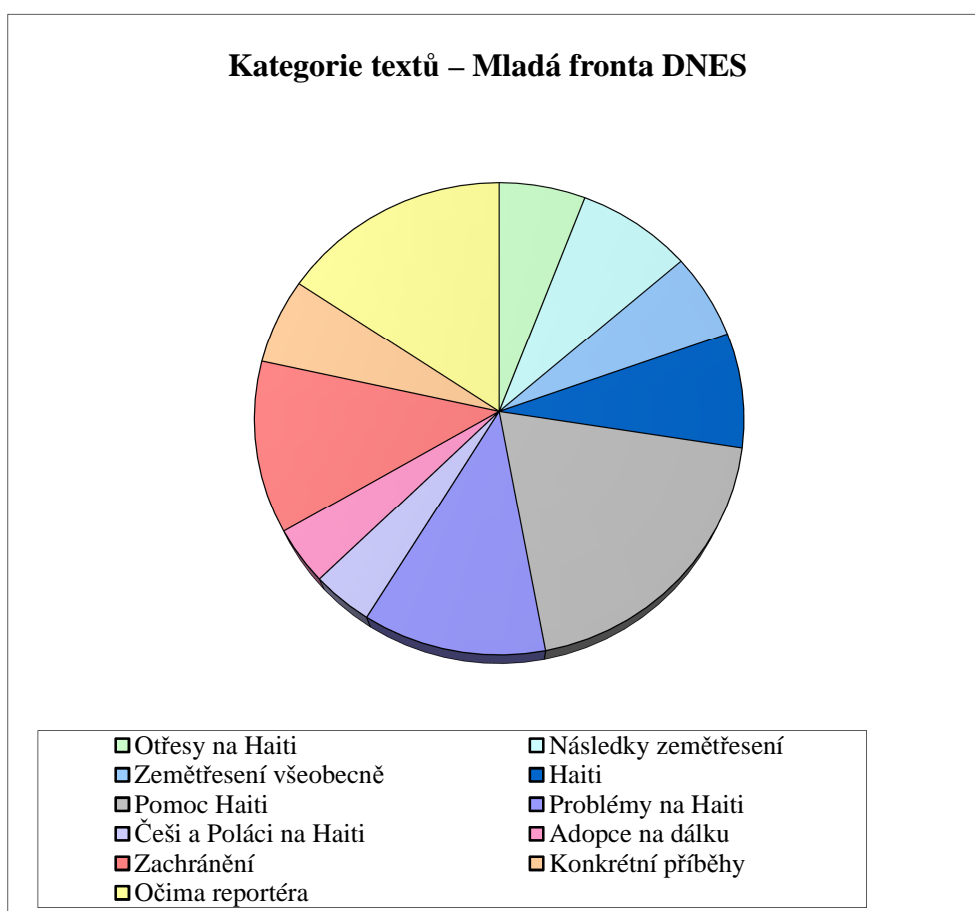
Shodně šest komunikátů se věnovalo kategoriím Problémy na Haiti a Zachránění. Kategorie Problémy na Haiti zahrnuje nedostatečnou zdravotní péči, zničenou infrastrukturu, rabování, násilí i pašování haitských dětí do USA. Kategorie Zachránění pak zahrnuje texty o osobách vyproštěných ze sutin domů. Tyto texty se objevovaly až později, konkrétně od 21. ledna. Čtyři články byly věnovány Následkům zemětřesení a jejich likvidaci a Haiti obecně. Otřesy na Haiti, Zemětřesení všeobecně a Konkrétní příběhy byly akcentovány shodně ve třech článcích a nejméně komunikátů se věnovalo Čechům a Polákům na Haiti a Adopci na dálku. Obě témata byla rozebírána ve dvou textech.

---

⁵⁴ Klaus a Kaczyński: Evropa dělá na Haiti málo. *Mladá fronta DNES*, 22. 1. 2010, str. A2.

⁵⁵ Mnoho novinářů, málo informací. *Mladá fronta DNES*, 15. 1. 2010, str. A6.

Graf č. 3 – Kategorie textů – Mladá fronta DNES

4.3.4 KDO PSAL A FOTIL

Všech 55 uveřejněných komunikátů týkajících se zemětřesení na Haiti bylo rozděleno na samostatné prvky textové a grafické, jelikož ve většině případů mají texty jiného autora než fotografie či další grafické prvky. Výsledný počet hodnocených prvků z hlediska původnosti se tak navýšil téměř na dvojnásobek. Některé komunikáty sestávaly pouze z textové složky, jiné jen z grafické, některé měly více grafických prvků zároveň a bylo nutné započítat každý samostatně. V závěru tedy bylo hodnoceno sto a jeden prvek. Padesát bylo textových a padesát jedna grafických, v převážné většině fotografií.

Textové části byly rozděleny do čtyř kategorií; vlastní texty redaktorů Mladé fronty DNES, texty přímo z Haiti vytvořené zpravodajem Pavlem Novotným, texty převzaté (nejčastěji z tiskových agentur) a texty komponované z více zdrojů.

Tyto kategorie vznikly proto, aby bylo ukázáno, že informace se mohou od zdrojů k redaktorům dostávat několika způsoby. Leon Sigal ve svém díle Reporters and officials

tvrdí, že lze klasifikovat tři základní typy kanálů: rutinní, neformální a iniciované.⁵⁶ Jak už název napovídá, nejběžnější budou toky rutinní, čili neustále se opakující zdroje, jakými jsou především oficiální zdroje informací. Za neformální Sigal považuje neoficiální úniky informací, ale třeba i přebírání od ostatních zpravodajských organizací. Je tomu tak zřejmě i proto, že už tím, že byla zpráva jednou přijata a opět vydána médii, došlo k jejímu pozměnění. Za iniciované zdroje se opět dají logicky považovat zdroje, které inicioval sám tvůrce, nejčastěji redaktor. Vlastní investigativní projekty či rozhovory spadají přímo do této skupiny. Zůstává pak otázkou, jaké texty jsou pro čtenáře nejvíce atraktivní, zda texty převzaté či vytvořené daným redaktorem přímo na místě.

Vlastních textů se objevilo celkem dvacet sedm, což činí 54 % textové produkce. Texty Pavla Novotného se vyskytly jedenáctkrát, čímž se staly druhou nejfrekventovanější skupinou. Tvořily 22 % textových prvků. Převzatých textů bylo 18 %, tedy konkrétně devět článků, z nichž ani jeden nebyl doplněn fotografií a vždy zabíraly maximálně 8 % plochy strany. Jen v jednom případě zabíral článek téměř pětinu strany.⁵⁷

Jakožto jediný byl článek Představte si sami sebe. Bez jídla, vody, přístřeší⁵⁸ převzat z jiného veřejně dostupného zdroje, konkrétně z portálu idnes.cz. Ostatní převzaté texty pochází ze zpravodajských agentur. Úplně první zmínka o zemětřesení na Haiti byla převzata od Reuters, zbylých sedm textů pak pocházelo z ČTK.⁵⁹

Texty kompilované z více zdrojů byly celkem tři, čímž tvoří 6 % textových výstupů. Jeden byl složen ze zpravodajství agentur ČTK a AP,⁶⁰ druhý opět čerpal z těchto dvou a ještě přidal informace od agentury Reuters,⁶¹ třetí pak kombinoval informace AP a portálu idnes.cz.⁶²

Grafické prvky, které zahrnují v převážné většině případů fotografie, dále pak mapky, nákresy a grafy, byly rozděleny do dvou skupin, na vlastní a převzaté, přičemž druhá skupina byla dále ještě rozčleněna podle konkrétních zdrojů na pět podskupin.

---

⁵⁶ SIGAL, L. V.: *Reporters and officials: The Organisation and Politics of Newsmaking*. Lexington: D. C. Heath and Company, 1973. Str. 225.

⁵⁷ Představte si sami sebe. Bez jídla, vody, přístřeší. *Mladá fronta DNES*, 19. 1. 2010, str. A6.

⁵⁸ Tamtéž.

⁵⁹ ČTK – Česká tisková kancelář

⁶⁰ Rozsáhlou záchrannou akci rozjíždějí USA. *Mladá fronta DNES*, 14. 1. 2010, str. A2.

⁶¹ Vrtulník shodí balíky, vypukne řež. *Mladá fronta DNES*, 18. 1. 2010, str. A2.

⁶² Na Haiti pohřbívají až deset tisíc lidí denně. *Mladá fronta DNES*, 22. 1. 2010, str. A6.

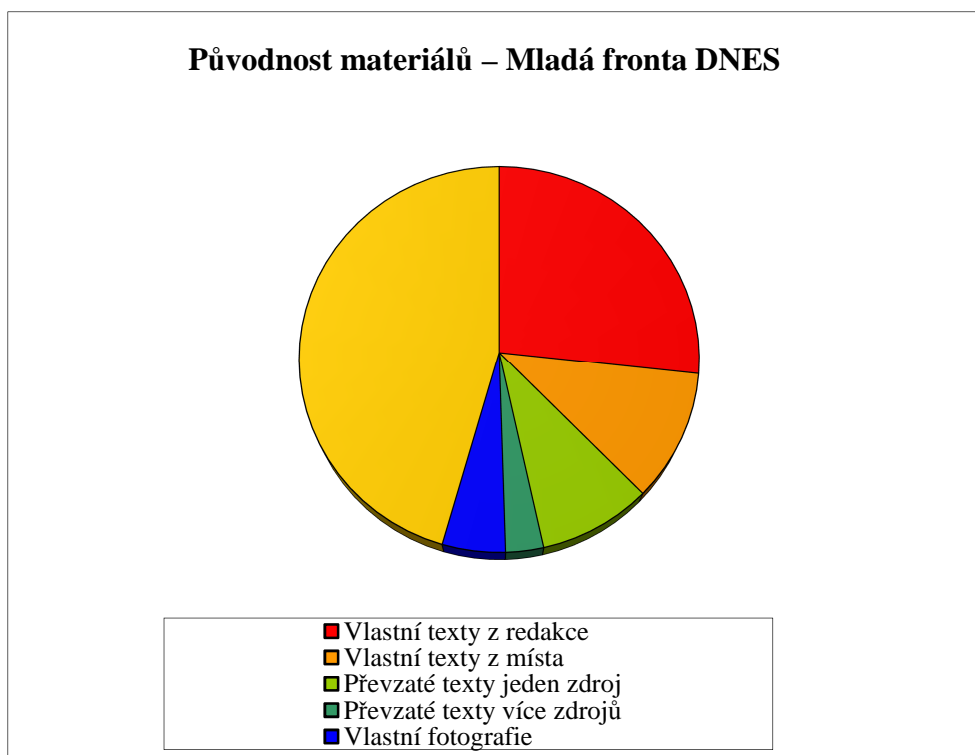
Vlastních fotografií, které ve všech případech pořizoval reportér Pavel Novotný přímo na Haiti, bylo pět z celkových jednapadesáti grafických prvků otištěných v souvislosti se zemětřesením na Haiti. Vlastní fotografie tak tvořily 10 % grafických produktů.

Převzatých fotografií bylo celkem čtyřicet šest. Deset z tuzemských zdrojů a třicet šest od zahraničních zpravodajských agentur. Z tuzemských zdrojů je jedna fotografie převzatá od MAFA, dvě z ČTK a sedm od Profimedia.cz. Zahraniční tiskové agentury byly využity dvě, konkrétně Reuters, od kterých byly použity čtyři grafické prvky, a celkem 63 % grafické produkce tvoří materiály od AP, odkud bylo použito třicet dva grafických prvků.

Při celkovém vyhodnocení vlastní a převzaté produkce textové i grafické jakožto celku vychází poměr 42,5 % prvků vlastních a 57,5 % převzatých. Z vlastních prvků je více než třetina, přesněji 37 %, tvořena materiály přímo z místa.

Největším producentem textových prvků tak zůstává sama redakce, u grafických prvků výrazně převažují materiály od zahraniční agentury AP.

Graf č. 4 – Původnost materiálů – Mladá fronta DNES

4.4 GAZETA WYBORCZA

Gazeta Wyborcza by se dala označit v některých směrech za ekvivalent Mladé fronty DNES. Rovněž jde o druhý nejprodávanější celostátní deník. Její náklad je ale vyšší než u Mladé fronty DNES, konkrétně v průměru 446 588 výtisků denně.⁶³ Gazeta Wyborcza byla založena roku 1989 na podporu prvních demokratických voleb a od jejího založení je šéfredaktorem Adam Michnik.

Gazeta Wyborcza se prezentuje jako největší názorotvorný deník v Polsku, který svým čtenářům předkládá aktuální a zajímavé zprávy a podporuje rozvíjení společenských debat na různá témata. Stejně jako Mladá fronta DNES zdůrazňuje zaměření na investigativní redakční činnost.⁶⁴

A stejně jako Mladá fronta DNES i Gazeta Wyborcza je členěna do tematických sešitů, přičemž každý den vychází tři pravidelné segmenty, a to celostátní sešit se zpravodajstvím z domova, ze světa, a oproti Mladé frontě DNES sem zařazuje i kulturu a sportovní informace. Druhý sešit je věnován regionálnímu zpravodajství a třetí sešit tvoří pravidelné tematické přílohy.

4.4.1 PROSTOR PRO HAITI

Během zkoumaného období bylo v Gazetě Wyborcze (dále GW) publikováno 35 komunikátů. Všechny tyto články v součtu tvořily prostor 11 938 cm², což při sečtení veškerého zpravodajského prostoru činí po zaokrouhlení na celá čísla 3 % z celkové plochy určené v GW zpravodajství v období od 13. ledna do 12. února 2010. Jedna strana Gazety Wyborczy má rozměry 36,5 cm na výšku a 25 cm na šířku, plocha strany tak dává 912,5 cm². Za měsíc od zemětřesení bylo v GW zpravodajství věnováno čtyři sta dvacet pět stran, celkem tedy 387 812,5 cm².

Ačkoliv počátek zkoumaného období je stanoven na 13. ledna 2010, první informace o zemětřesení na Haiti se v Gazetě Wyborcze objevily až ve čtvrtek 14. ledna. Konkrétně se jednalo o dva články, z nichž první byl umístěn na titulní straně a zabíral 54,5 % plochy první strany, druhý pak tvořil 89,5 % plochy osmé strany vydání. Celkem bylo v tomto vydání Haiti věnováno 9,5 % rozsahu.

---

⁶³ *Náklad kontrolowany. ZKDP: Związek Kontroli Dystrybucji Prasy* [online]. 17. 11. 2011 [cit. 2012-09-12]. Dostupné z: http://www.zkdp.pl/upload/Komunikat_2010.pdf (přeloženo autorkou).

⁶⁴ *Gazeta Wyborcza. Agora, s.a.* [online]. 2012 [cit. 2012-11-07]. Dostupné z: http://www.agora.pl/agora/1,110780,9274931,Gazeta_Wyborcza.html (přeloženo autorkou).

Největší plocha byla Haiti vyhrazena v následujících dvou dnech, a to téměř ve shodné míře. V pátek 15. ledna bylo zemětřesení na Haiti řešeno v šesti komunikátech na ploše 2 079 cm², což je celkem 15 %. Víkendové vydání pak přineslo 2 292,5 cm² o Haiti a zemětřesení, ale pouze ve třech člancích. Sobotní výtisk se Haiti celkem zabýval nejvíc ze všech za celý zkoumaný měsíc, tomuto tématu bylo věnováno 16,5 % prostoru.

Celkově se v prvních deseti dnech od zemětřesení objevil pouze první výtisk ze 13. ledna bez zmínky o zemětřesení, ve všech následujících byl Haiti věnován alespoň jeden článek, ovšem velmi rozdílných rozměrů. Jak už bylo uvedeno, největší prostor Haiti příslušel v sobotu 16. ledna, oproti tomu nejméně prostoru bylo tématu věnováno o necelý týden později, v pátek 22. ledna. V tomto vydání byly otištěny pouze dva články, s rozsahem 16 % a 8 % strany. Celkem zabíraly 1,5 % zpravodajského prostoru tohoto vydání.

Druhá dekáda věnovala Haiti zmínku téměř v každém vydání, s výjimkou 30. ledna. Počty článků a jejich velikost už se ale výrazně snižovaly. Třikrát se hodnoty nedostaly ani nad 1 % celkového prostoru v rámci vydání. Jediným dnem, kdy se Haiti věnoval více než jeden komunikát, bylo 1. února, kdy se objevily tři komunikáty. Z nich jeden byl od 19. ledna poprvé opět umístěn na titulní straně. Z celé dekády se první únorové vydání i nejvíce věnuje zvolenému tématu. Prostor pro Haiti činil 5,5 %. Tento výrazný nárůst byl ale způsoben článkem o charitativním koncertě, jehož výtěžek bude věnován na rozvoj Haiti. Tento text zabíral téměř tři čtvrti čtrnácté strany.

V poslední dekádě od 2. do 12. února (přiřazen i poslední zkoumaný den) se z devíti vydání objevily informace o Haiti ve čtyřech, pokaždé po jednom článku. Žádný z těchto komunikátů nebyl umístěn v rámci prvních pěti stran vydání a pouze jednou se rozsah článku dostal přes 1 % celkové plochy zpravodajského prostoru ve vydání.⁶⁵ Článek z 5. února je zároveň jediným z posledních deseti dní, který byl doplněn fotografií. V rámci vydání byla komunikátu věnována celá 2 % prostoru.

Dne 12. února, což je datum uzavírající výzkumné období, nebyl v *Gazetě Wyborcze* uveřejněn žádný komunikát věnující se zkoumanému tématu, stejně jako o den dříve. Posledním textem o Haiti se tak stala noticka z 10. února. Tento text se věnoval nově nalezenému přeživšímu. Ani tak zásadní informace nezvýšila zájem redakce *Gazety Wyborczy* o zemětřesení na Haiti natolik, aby bylo informaci věnováno více prostoru

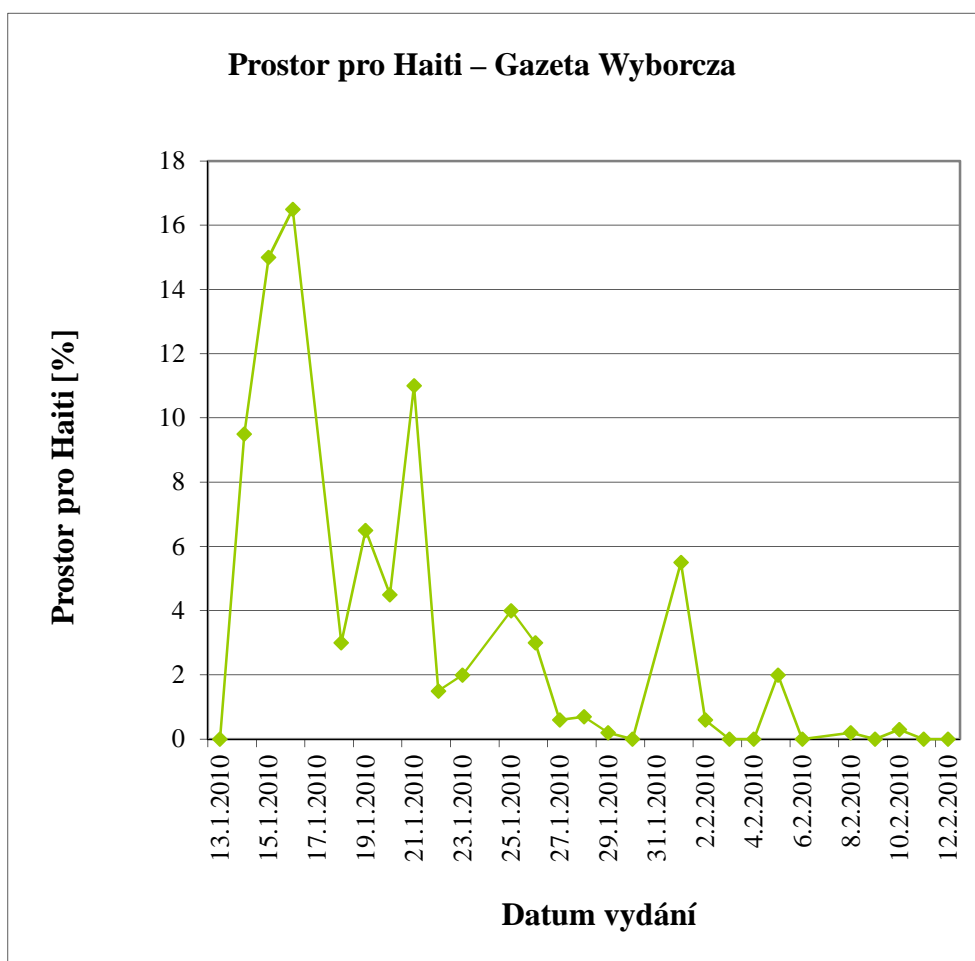
---

⁶⁵ Żniwo śmierci na Haiti tak straszne jak po tsunami. *Gazeta Wyborcza*, 5. 2. 2010, str. 11.

a prioritnější umístění. Krátká zpráva bez fotografie se objevila na desáté straně v souboru Świat w skrócie.⁶⁶

Graf č. 5 – Prostor pro Haiti – Gazeta Wyborcza

4.4.2. TEXTOVÉ A GRAFICKÉ ZPRACOVÁNÍ TÉMATU

Už na první pohled Gazeta Wyborcza nevěnuje fotografiím ani dalším grafickým prvkům příliš prostoru, mnohem větší důraz klade na texty. Tuto hypotézu potvrzuje i provedené měření.

V souvislosti s Haiti nebyla ve zkoumaném období zařazena ani jedna samostatná fotografie s popisem nebo fotokoláž, jako tomu bylo u Mladé fronty DNES. Všechny komunikáty obsahovaly textovou složku. Jen ve výjimečných případech bylo grafickým prvkům v rámci článku věnováno více než polovina celkového rozsahu.

⁶⁶ Svět ve zkratce (přeloženo autorkou).

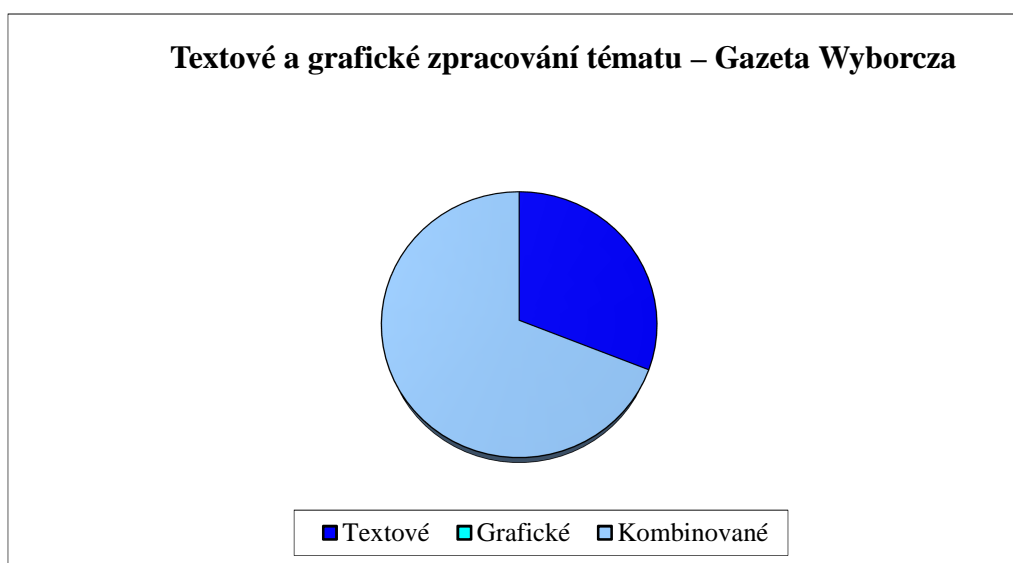
Ve zkoumaném vzorku se objevily pouze dva komunikáty s grafickými prvky zabírajícími přes 50 % článku. Prvním byl hned 14. ledna článek z osmé strany, který byl doplněn třemi fotografiemi, mapou a info boxem o nejtragičtějších zemětřeseních v posledních sto letech. U tohoto článku zabíraly grafické prvky 56 % plochy, titulek s podtitulkem 12 % a na samotný text zbyla téměř třetina prostoru.

Druhý komunikát s nadpolovičním grafickým ztvárněním se objevil 1. února na titulní straně. Jednalo se o soubor fotografií zobrazující zatčeného mladistvého, který v zemětřesením zasaženém Haiti raboval, a třech krátkých textů odkazujících k článkům na dalších stranách. Fotografie u tohoto komunikátu zabírá celých 60 % plochy.

U dalších komunikátů je poměr textu vůči grafickým prvkům velice proměnlivý, objevilo se ještě osm článků, u kterých grafické prvky zabíraly více než třetinu celého rozsahu, ale na druhé straně bylo za sledované období publikováno celkem třináct textů bez fotografie.

Titulky v člancích běžně zabírají kolem 20 %, jen výjimečně jsou v poměru ke zbytku komunikátu menší. Nikdy nezabíral titulky větší prostor než čtvrtinu článku.

Graf č. 6 – Textové a grafické zpracování tématu – Gazeta Wyborcza

4.4.3. O ČEM SE PSALO

Stejně jako u Mladé fronty DNES i v případě Gazety Wyborczy jsem se zaměřila na četnost textů se shodným tématem, nikoliv na jejich rozsah. Atraktivita tématu se tak měří počtem článků, které jsou mu věnovány, nikoliv celkovým prostorem.

Jak již bylo zmíněno, bylo stanoveno jedenáct tematických kategorií článků, do kterých byly články rozděleny. V *Gazetě Wyborcze* se objevilo pouze devět z deseti stanovených kategorií, zcela chyběly Konkrétní příběhy a Adopce na dálku.

Nejpočetnější kategorií byla Pomoc Haiti, které bylo z pětatřiceti hodnocených článků věnováno dvanáct. První článek byl pojat jako rozhovor s vedoucí polské humanitární pomoci Janou Ochotskou o konkrétních potřebách pomoci,⁶⁷ stejně jako článek z druhé strany z 20. ledna.⁶⁸ Jako rozhovor byl pojat i další článek o pomoci, tentokrát s Elizabeth Ferris.⁶⁹ Mimo rozhovorů o pomoci a článcích popisujících dobročinné akce na místě se objevil i text o charitativním koncertu pro Haiti⁷⁰ a krátká zpráva o státech G7, které odpustily Haiti jeho dluh.⁷¹

Druhým nejzastoupenějším tématem byly Následky zemětřesení a jejich likvidace, kterým bylo věnováno šest článků. Čtyři z těchto devíti textů byly publikovány v první dekádě po zemětřesení, jeden ve druhé dekádě a poslední 5. února,⁷² kdy byly hodnoceny celkové následky zemětřesení, definitivně sčítány oběti a řešeny možnosti obnovy a budoucího rozvoje Haiti.

Pět článků bylo věnováno záchraněným, čímž se tato kategorie stala třetí v počtu komunikátů. První komunikát byl uveřejněn 21. ledna,⁷³ další čtyři až ve druhé polovině zkoumaného období. Poslední článek o záchraněných byl zároveň i úplně posledním článkem věnovaným Haiti mezi 13. lednem a 12. únorem.⁷⁴

Čtyři texty se zabývaly Problémy na Haiti, přičemž všechny se objevily v rozmezí jednoho týdne, konkrétně mezi 18. a 25. lednem včetně. První dva se věnují všeobecně známým problémům, jako je nedostatečná zdravotní péče, zničená infrastruktura a s tím spojené problémy se zásobováním, nedostatek pitné vody a podobně. Třetí článek je zaměřen na zvyšující se hrozbu rozsáhlé epidemie tyfu⁷⁵ a čtvrtý pak na množící se únosy haitských dětí.⁷⁶

---

⁶⁷ Najważniejsza jest teraz woda. *Gazeta Wyborcza*, 15. 1. 2010, s. 4.

⁶⁸ Pomagać trzeba z głowa. *Gazeta Wyborcza*, 20. 1. 2010, s. 2.

⁶⁹ Szybko zapominamy o tragediach. *Gazeta Wyborcza*, 21. 1. 2010, s. 2.

⁷⁰ Piosenki dla Haiti. *Gazeta Wyborcza*, 1. 2. 2010, s. 14.

⁷¹ Najbogatsi darovali dług Haiti. *Gazeta Wyborcza*, 8. 2. 2010, s. 10.

⁷² Żniwo śmierci na Haiti tak straszne jak po tsunami. *Gazeta Wyborcza*, 5. 2. 2010, s. 11.

⁷³ Na Haiti wciąż znajdują żywych ludzi. *Gazeta Wyborcza*, 21. 1. 2010, s. 10.

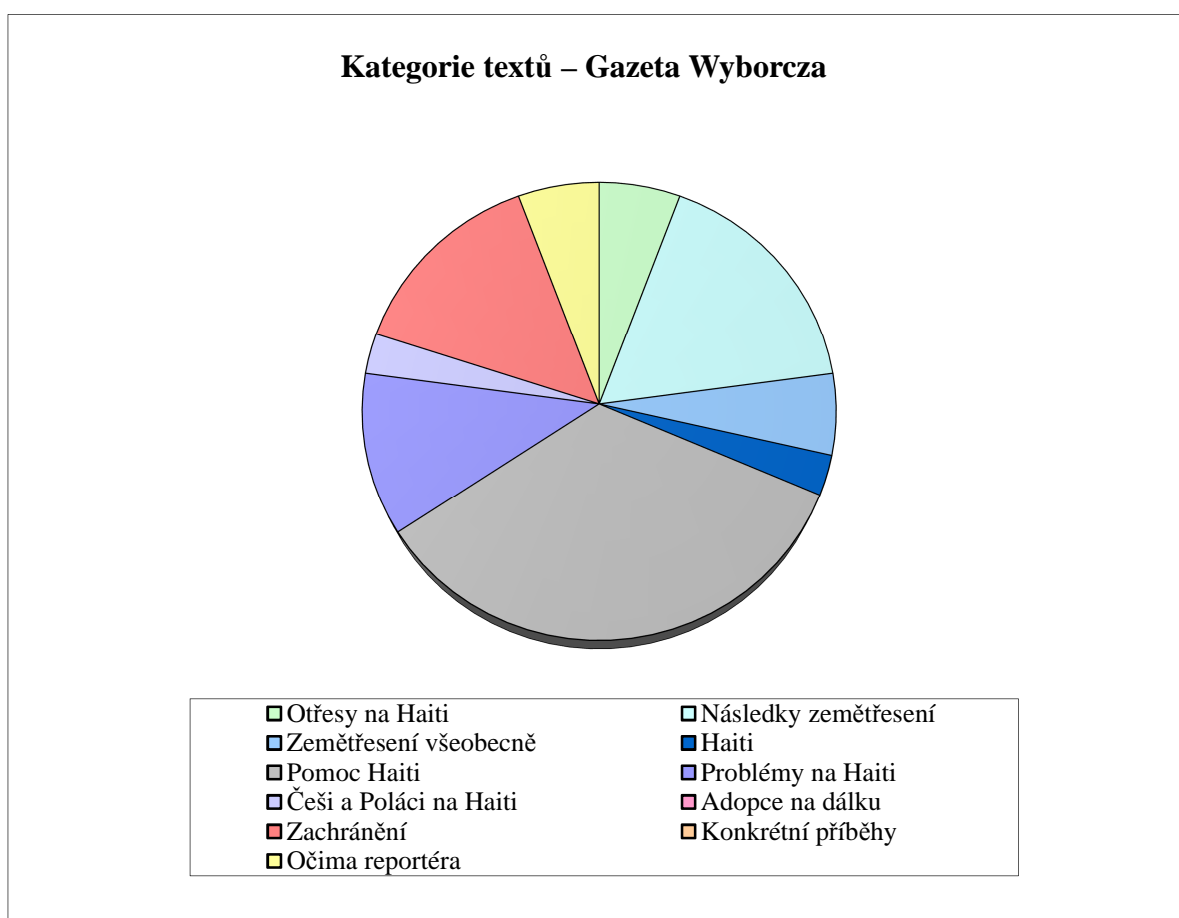
⁷⁴ Haitańczyk przeżył miesiąc pod gruzami. *Gazeta Wyborcza*, 10. 2. 2010, s. 10.

⁷⁵ Haiti grozi wielka epidemia. *Gazeta Wyborcza*, 22. 1. 2010, s. 10.

⁷⁶ Na Haiti znikają dzieci. *Gazeta Wyborcza*, 22. 1. 2010, s. 10.

Po dvou člancích pak bylo věnováno Otřesům na Haiti, Zemětřesení všeobecně a kategorii Očima reportéra. V kategorii Otřesy na Haiti byl jeden komunikát uveřejněn hned jako první, tedy 14. ledna, a druhý pak po druhé vlně otřesů, konkrétně 22. ledna. U Zemětřesení obecně byly vysvětlovány příčiny vzniku zemětřesení, byly představeny nejohroženější lokality a připomenuto několik nejhorších zemětřesení. Oba texty z kategorie Očima reportéra byly publikovány v první dekádě analyzovaného období. Shodně po jednom textu pak bylo věnováno Čechům a Polákům na Haiti a Haiti samotnému.

Graf č. 7 – Kategorie textů – Gazeta Wyborcza

4.4.4 KDO PSAL A FOTIL

Stejně jako Mladá fronta DNES i Gazeta Wyborcza doplňuje vlastní texty fotografiemi a grafickými prvky jiných autorů. Proto byly opět komunikáty rozděleny na jednotlivé prvky a jejich původnost byla zkoumána odděleně. Po rozdělení vzniklo z pětaticeti článků celkem šedesát pět prvků. Pětaticet textových a třicet grafických.

Textové prvky byly rozděleny do třech kategorií, konkrétně na texty redaktorů Gazety Wyborczy, texty Bartosze T. Wielińskiego, což je redaktor Gazety Wyborczy vyslaný na Haiti, a texty převzaté od PAP.⁷⁷

Vlastních textů redaktorů Gazety Wyborczy se objevilo nejvíce, přesně bylo publikováno sedmnáct autorských textů, což tvoří téměř polovinu textové produkce. Pouze o jeden text méně je připisáno Bartoszowi T. Wielińskému. Zbývající dva texty⁷⁸ pak patří do kategorie textů převzatých od PAP.

Fotografie a další grafické prvky pochází z šesti různých zdrojů. Jedním zdrojem jsou vlastní redaktoři, přičemž ale žádná fotografie nebyla pořízena Bartoszem T. Wielińským přímo na místě, další zdroje jsou pak tři tiskové agentury a dvě další organizace.

Z tiskových agentur byly využity AP, AFP a Reuters. Od AFP byla použita pouze jedna fotografie,⁷⁹ další dvě agentury se podílejí na fotoprodukcí Gazety Wyborczy téměř shodným počtem grafických prvků. Reuters je uvedena jako autor deseti fotografií a jedné mapy, což činí 36 % grafické produkce a 17 % ze všech prvků, a AP je podepsána u dvanácti fotografií. Autorstvím 40 % grafických prvků se tak stala nejvyužívanějším zdrojem grafických materiálů.

Ze všech materiálů je AP autorem 18,5 %, Bartosz T. Wielińský 24,5 % a ostatní redaktoři Gazety Wyborczy jsou autory 13 % grafických prvků, 18,5 % textů, což v závěru vychází na 32 % veškerých materiálů o Haiti. Pokud by byly sečteny materiály Bartosze T. Wielińskiego a ostatních redaktorů, byla by jejich celková hodnota 57 % veškeré produkce. Z toho plyne, že Gazeta Wyborcza pokryla tvorbu více než poloviny publikovaných materiálů vlastními autory.

Od vlastních redaktorů byly použity celkem tři fotografie a jedna mapka, ale nikdy nebyl shodný autor textu a grafického prvku. Tyto čtyři grafické prvky tvoří 13 % z grafických prvků a 6 % ze všech použitých materiálů.

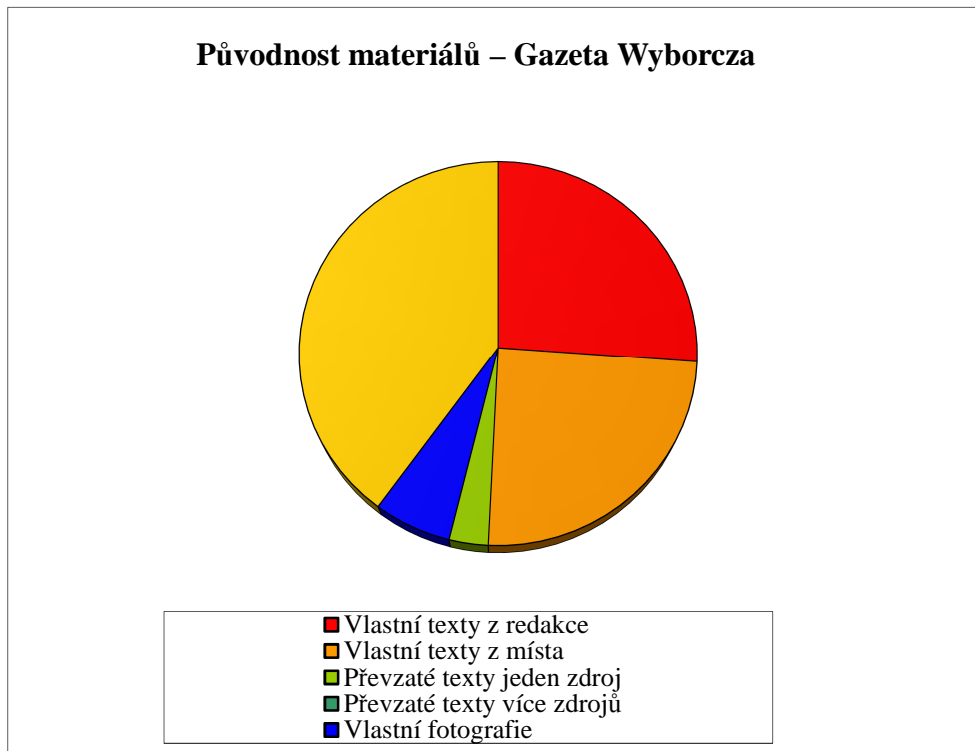
---

⁷⁷ PAP – Polska agencja prasowa (Polská tisková agentura).

⁷⁸ Zaginiony Polak na Haiti to pracownik ONZ, *Gazeta Wyborcza*, 15. 1. 2010, s. 4; Najbogatsi darovali dług Haiti, *Gazeta Wyborcza*, 8. 2. 2010, s. 10.

⁷⁹ Kataklizm na Haiti. *Gazeta Wyborcza*, 14. 1. 2010, s. 8.

Graf č. 8 – Původnost materiálů – Gazeta Wyborcza

4.5 SROVNÁNÍ – HAITI V ČECHÁCH, HAITI V POLSKU

4.5.1. PROSTOR PRO HAITI

Ve zkoumaném období od 13. ledna do 12. února 2010 bylo na zpravodajských stránkách Mladé fronty DNES publikováno celkem 55 komunikátů s tematikou zemětřesení na Haiti, oproti tomu Gazeta Wyborcza se Haiti věnovala v 35 článcích.

Celkový prostor věnovaný Haiti v Mladé frontě DNES dosáhl 19 845,53 cm², v Gazetě Wyborcze 11 938 cm². Ve srovnání s ostatními tématy bylo v českém deníku Haiti věnováno 9 % zpravodajského prostoru, v polském deníku 3 %.

První zmínka o zemětřesení na Haiti se v MFD objevila následující den po události, tedy 13. ledna 2010. Jednalo se o ryzí zprávu⁸⁰ na straně A6.⁸¹ Gazeta Wyborcza se poprvé zkoumanému tématu věnovala 14. ledna. Ten den mu věnovala dva články, z nichž první byl na titulní straně a zabíral 54,5 % této strany. Druhým a zároveň posledním výstupem o Haiti

⁸⁰ JÍLEK, Viktor. *Žurnalistické texty jako výsledek působení jazykových a mimojazykových vlivů*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2009. Str. 72.

⁸¹ Haiti zasáhlo silné zemětřesení. *Mladá fronta DNES*, 13. 1. 2010, str. A6.

ze 14. ledna byl článek na osmé straně, kterému bylo věnováno 89,5 % strany. Z celého vydání se jednalo o 9,5 % plochy určené zpravodajským textům. Tentýž den věnovala zemětřesení na Haiti Mladá fronta DNES celkem 56 % svého zpravodajského prostoru, konkrétně v jedenácti článcích umístěných na prvních čtyřech stranách.

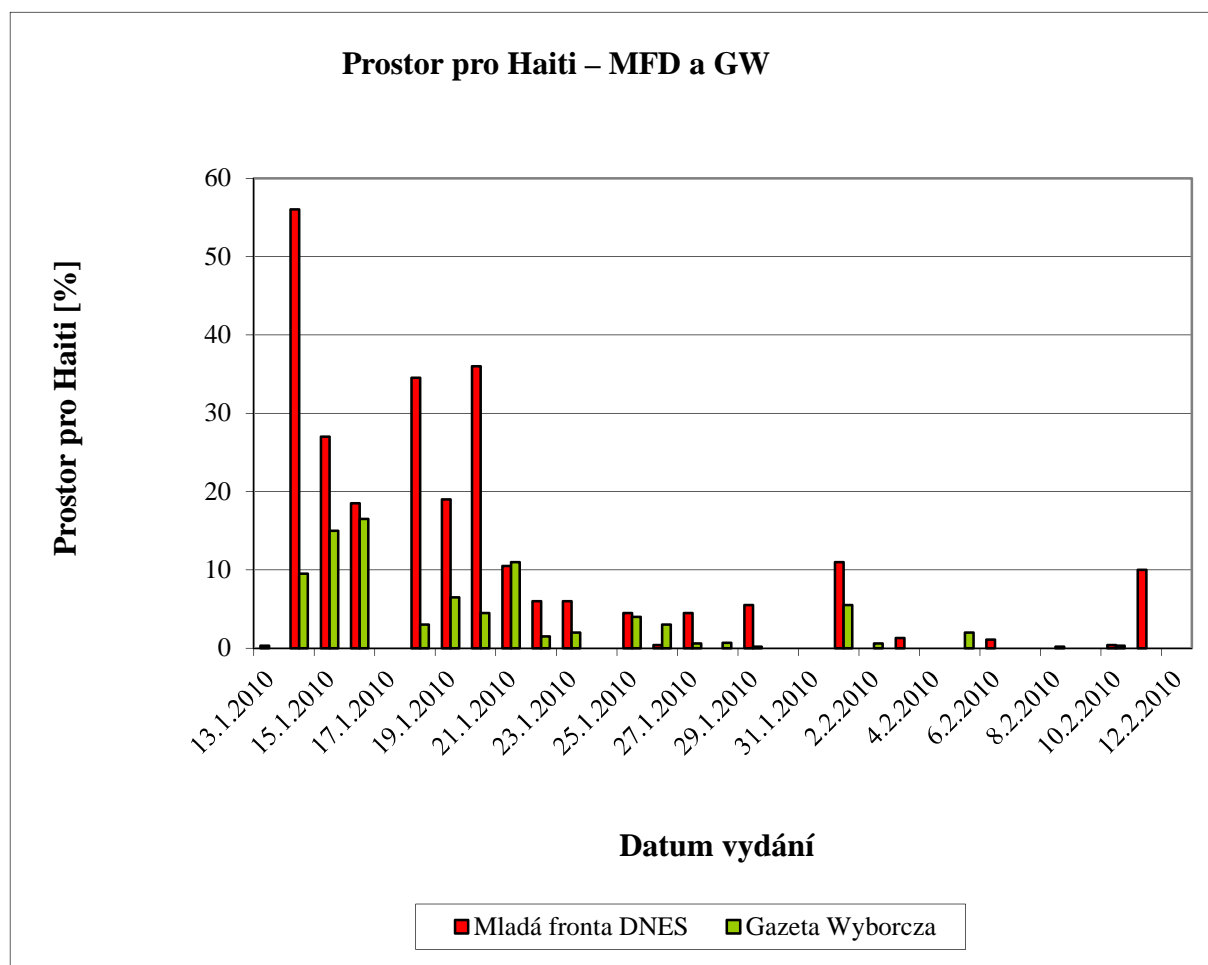
U Mladé fronty DNES se tak toto vydání stalo tím, které se Haiti a zemětřesení věnovalo za celý zkoumaný měsíc nejvíce. U Gazety Wyborczy bylo nejvíce se zemětřesení na Haiti věnujícím vydáním vydání ze soboty 16. ledna, kdy bylo článkům o Haiti věnováno 16,5 % zpravodajského prostoru. První sobotu po zemětřesení byly v Gazetě Wyborcze publikovány tři komunikáty na stranách 8, 12 a 20, které v rámci jednotlivých stran zabíraly 84 %, 67,5 % a celých 100 % plochy.

Na počet článků byl nejproduktivnější v polském deníku 15. leden, kdy vyšlo šest článků, z toho jeden na titulní straně vydání, dva na druhé a další tři pak na čtvrté straně. V českém deníku bylo nejvíce komunikátů uveřejněno již zmíněného 14. ledna.

Během zkoumaného období vyšlo shodně dvacet sedm vydání Mladé fronty DNES i Gazety Wyborczy. Z těchto vydání Mladá fronta DNES věnovala Haiti alespoň minimální prostor v devatenácti vydáních, Gazeta Wyborcza se o zemětřesení na Haiti zmínila rovněž v devatenácti vydáních.

Bez jediného článku v Mladé frontě byla vydání 28. a 30. ledna a 2., 4., 5., 8., 9. a 12. února. V Gazetě Wyborcze byly bez zmínky o Haiti vydání z 13. a 30. ledna a 3., 4., 6., 9., 11. a 12. února.

Graf č. 9 – Prostor pro Haiti MFD a GW

4.5.2 TEXTOVÉ A GRAFICKÉ ZPRACOVÁNÍ TÉMATU

Ačkoliv rozdíly v zastoupení komunikátů výhradně textových, výhradně grafických a smíšených nejsou tak výrazné, v celkovém hodnocení je Mladá fronta DNES zaměřena na grafické zpracování tématu mnohem více než Gazeta Wyborcza.

Z pětadesáti komunikátů v Mladé frontě DNES bylo šestnáct článků pouze textových, bez fotografií nebo map, což je celkem 29 % komunikátů. V Gazetě Wyborcze bylo textových 31 % komunikátů, konkrétně jedenáct z pětatřiceti. Více než 60 % komunikátů v obou zkoumaných denících tvořily textovo-obrazové články. V Mladé frontě DNES 61 %, v Gazetě Wyborcze pak celých 69 %. Jiné komunikáty než výhradně textové a textovo-obrazové se v Gazetě Wyborcze neobjevily. Český deník oproti polskému klade větší důraz na názornost a vsází na pravidlo, že jeden obraz řekne víc než tisíc slov.⁸² Mladá fronta DNES využívala

⁸² LÁBOVÁ, Alena. Fotografické zpravodajství v tištěných médiích. In: Kolektiv autorů. *Zpravodajství v médiích*, Praha : Univerzita Karlova v Praze, 2005. Str. 89.

ještě třetí formát, a sice výhradně grafické, konkrétně fotografické komunikáty. Ve zkoumaném období byly v Mladé frontě DNES uveřejněny tři samostatné fotografie pouze s popiskem⁸³ a jedna fotokoláž.⁸⁴

V článcích bez grafických prvků běžně titulek zabíral v Mladé frontě DNES 12 – 20 %, v Gazetě Wyborcze pak 10 – 20 %. V šestnácti textech Mladé fronty DNES se našly dva, které vybočovaly z tohoto průměru, konkrétně u článku z 15. ledna na straně A7⁸⁵ činil titulek 40 % a u textového komplexu⁸⁶ z 19. ledna⁸⁷ naopak pouze 5 %. U Gazety Wyborczy se v jedenácti textech našly rovněž dvě výjimky. Konkrétně u článku z 27. ledna⁸⁸ zabíral titulek pouze 6 %, naopak u noticky⁸⁹ z 8. února tvořil titulek 23 %.

U textovo-obrazových komunikátů byl největší poměr věnovaný grafickým prvkům v Mladé frontě DNES v článku ze 14. ledna na straně A4,⁹⁰ kde je text doplněn šesti fotografiemi, které zabírají celkem 85 % plochy článku. V Gazetě Wyborcze byl grafickým prvkům největší prostor v rámci jednoho článku věnován v textovém komplexu z 1. února,⁹¹ ve kterém fotografie zabírala 60 % plochy.

---

⁸³ Bez domova. *Mladá fronta DNES*, 14. 1. 2010, s. A3; Konečně pomoc. *Mladá fronta DNES*, 20. 1. 2010, s. A1; Charitu umíme. *Mladá fronta DNES*, 20. 1. 2010, s. A3.

⁸⁴ Haiti v troskách. *Mladá fronta DNES*, 15. 1. 2010, s. A6.

⁸⁵ Začalo se jim dařit, ořesy je vrátily na dno. *Mladá fronta DNES* 1. 2010, s. A7.

⁸⁶ JÍLEK, Viktor. *Žurnalistické texty jako výsledek působení jazykových a mimojazykových vlivů*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2009. S. 78.

⁸⁷ Haiti v nouzi. *Mladá fronta DNES*, 19. 1. 2010, s. A6.

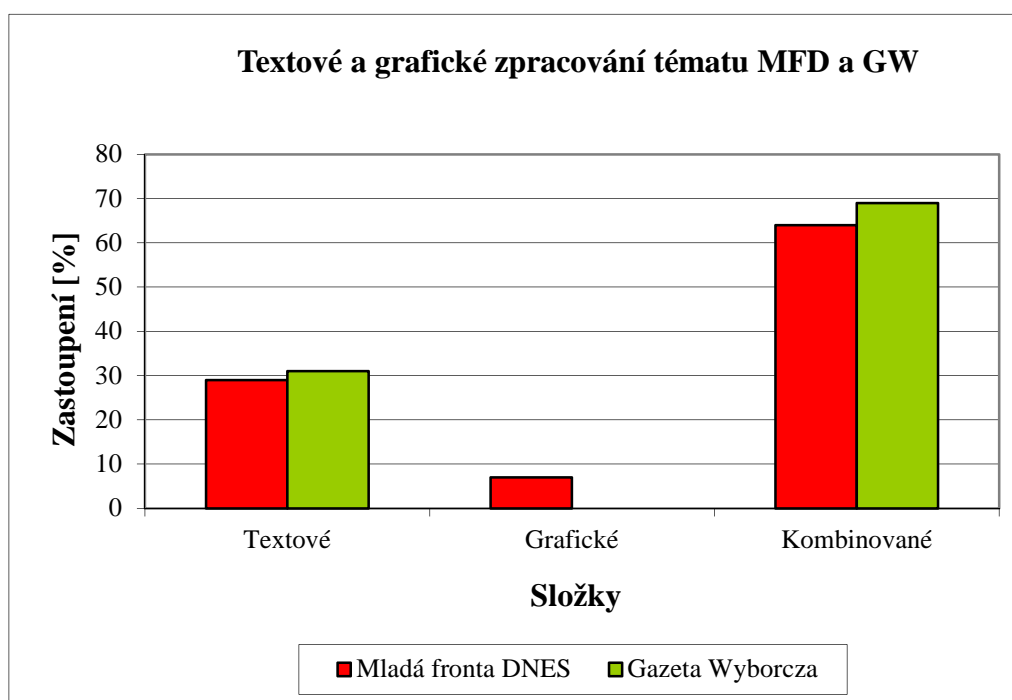
⁸⁸ Jak ratować Haiti [Jak zachránit Haiti]. *Gazeta Wyborcza*, 27. 1. 2010, s. 10.

⁸⁹ JÍLEK, Viktor. *Žurnalistické texty jako výsledek působení jazykových a mimojazykových vlivů*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2009. S. 73.

⁹⁰ Pár minut, nesčetně obětí. *Mladá fronta DNES*, 14. 1. 2010, s. A4.

⁹¹ Trzy tygodnie po katastrofie na Haiti [Tři týdny po katastrofě na Haiti]. *Gazeta Wyborcza*, 1. 2. 2010, s. 1.

Graf č. 10 – Textové a grafické zpracování tématu MFD a GW

4.5.3 O ČEM SE PSALO

Všechny texty zabývající se zemětřesením na Haiti publikované ve zkoumaném období byly dle kritérií popsaných výše rozřazeny do jedenácti kategorií. V Mladé frontě DNES byly zastoupeny všechny kategorie, v Gazetě Wyborcza pouze devět z nich. Chyběly kategorie Adopce na dálku a Konkrétní příběhy.

Nejzastoupenější kategorií, tudíž nejatraktivnějším tématem pro oba deníky byla Pomoc Haiti. MFD věnovala pomoci devět článků, GW dvanáct. Polský deník se v rámci pomoci věnoval tématům humanitární pomoci přímo na místě, sbírkám a charitativním koncertům v Polsku. Mladá fronta DNES se mimo těchto témat zaměřila i na negativní hodnocení nedostatečné pomoci, a to především v článku z 22. ledna,⁹² který informuje o schůzce Václava Klause a Lecha Kaczyńskiego, kteří se shodli na nedostatečné angažovanosti Evropské unie v pomoci Hait'anům.

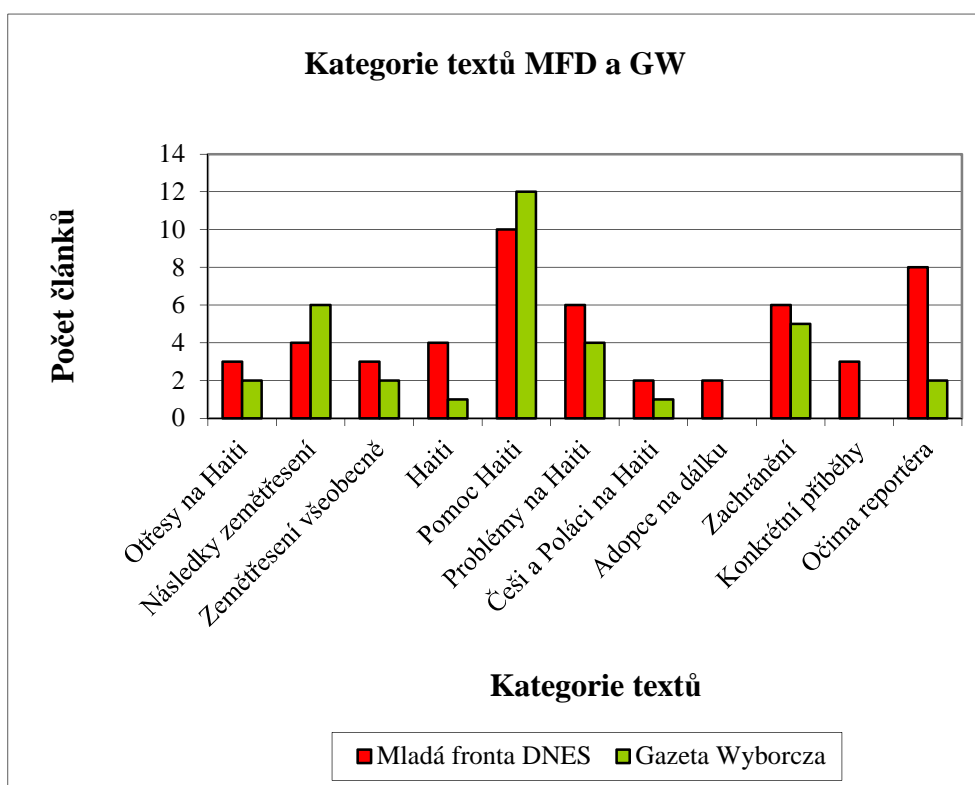
U dalších témat se četnost v MFD a GW výrazně liší. V deníku Mladá fronta DNES je druhou nejpočetnější kategorií kategorie Očima reportéra, v Gazetě Wyborcza Následky zemětřesení a jejich likvidace. Kategorii Očima reportéra věnovala GW pouze dva texty, MFD řadí Následky zemětřesení a jejich likvidaci na čtvrté až páté místo se čtyřmi komunikáty. Větší

⁹² Klaus a Kaczyński: Evropa dělá na Haiti málo. *Mladá fronta DNES*, 22. 1. 2010, s. A2.

počet článků věnují shodně oba deníky Zachráněným, kdy MFD publikovala šest článků, a kategorie je tak třetí až čtvrtou nejzastoupenější, a GW uveřejnila pět článků a zařadila kategorii na třetí místo.

Nejvýraznější rozdíl v počtu uveřejněných komunikátů byl u již zmíněné kategorie Očima reportéra, na kterou MFD kladla důraz natolik, že byla s osmi texty druhou nejzastoupenější kategorií, oproti tomu GW uveřejnila pouze dva texty a kategorie byla shodně s Otřesy na Haiti a Zemětřesením všeobecně na pátém až sedmém místě v četnosti komunikátů.

Graf č. 11 – Kategorie textů MFD a GW

4.5.4 KDO PSAL A FOTIL

Jak už bylo uvedeno výše, autor materiálů byl rozlišován samostatně u jednotlivých prvků tvořících konkrétní komunikáty, proto bylo posuzovaných prvků více, než kolik bylo v obou zkoumaných denících publikováno komunikátů.

U Mladé fronty DNES bylo posuzováno celkem sto jedna prvků, z čehož padesát bylo textových a jedenapadesát grafických, u Gazety Wyborczy šedesát pět prvků, kde textových bylo pětatřicet a grafických třicet. Tímto poměrem je opět dokázáno tvrzení uvedené výše, že

Mladá fronta DNES kladla větší důraz na grafické zpracování zkoumané problematiky než Gazeta Wyborcza.

Texty byly rozděleny do dvou skupin na texty vlastní a převzaté, stejně jako grafické prvky. U textových prvků byly tyto dvě skupiny dále rozděleny na vlastní texty z redakce a vlastní texty z místa, převzaté pak na převzaté z jednoho zdroje a z více zdrojů. Mladá fronta DNES uveřejnila texty ve všech skupinách, Gazeta Wyborcza nepoužila žádný text převzatý z více zdrojů. Mladá fronta DNES z padesáti vytvořených textů publikovala dvacet sedm textů vlastních redaktorů, jedenáct textů Pavla Novotného z místa, devět textů převzatých z jednoho zdroje a tři texty kompilované z více zdrojů. Gazeta Wyborcza uveřejnila pětatřicet textů, z nichž sedmnáct bylo od vlastních redaktorů, šestnáct od Bartosze Wielińskiego přímo z Haiti a dva články byly převzaty od PAP. Vlastní redaktoři deníků tak vytvořili 54 % textů pro Mladou frontu DNES a 48 % pro Gazetu Wyborczu, Pavel Novotný 22 % a Bartosz Wiliński 46 % textů, převzato z tiskových agentur nebo jiných médií bylo 18 % v Mladé frontě DNES a 6 % v Gazetě Wyborcze a Mladá fronta DNES ještě zařadila 6 % textů zkompilovaných z více zdrojů.

Grafické prvky byly rovněž rozděleny na vlastní a převzaté, přičemž vlastní u Mladé fronty DNES znamenaly fotografie Pavla Novotného přímo z Haiti, kterých bylo celkem pět, u Gazety Wyborczy naopak fotografie od redaktorů dokumentující například odlet polských záchranářů na Haiti nebo charitativní koncerty v Polsku. Celkem byly od vlastních fotografií použity čtyři fotografie, všechny fotografie z Haiti byly převzaté od tiskových agentur. Vlastní grafické prvky tak tvořily 10 % u Mladé fronty DNES a 13 % u Gazety Wyborczy.

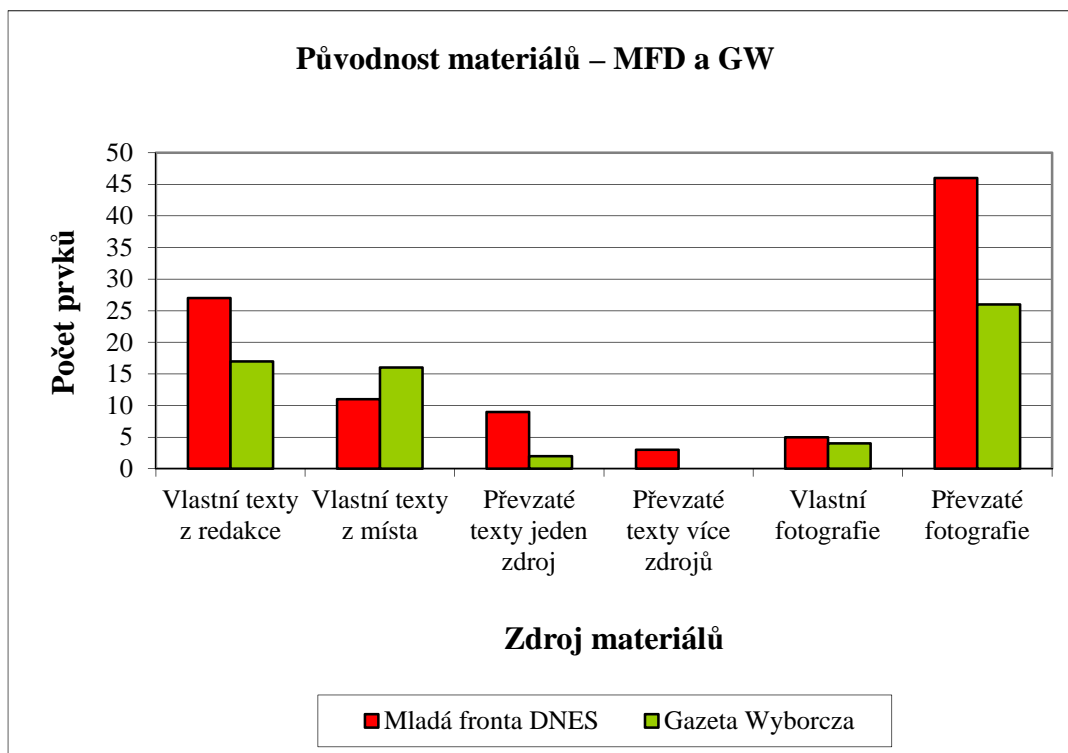
Převzaté grafické prvky v obou médiích byly vždy z pěti různých zdrojů, přičemž některé zdroje byly shodné pro oba deníky. Konkrétně se jednalo o agentury Reuters a AP. Mladá fronta DNES dále používala grafické prvky převzaté od Profimedia, konkrétně sedm prvků, od MAFA jednu fotografii a od ČTK dvě fotografie. Gazeta Wyborcza dále využila jednu fotografii od AFP, jednu fotografii od Ek Pictures a jednu mapu od Evropské seizmologické komise.

Od Reuters použila Mladá fronta DNES čtyři fotografie, Gazeta Wyborcza jedenáct grafických prvků, od AP pak třicet dva fotografií bylo otištěno v Mladé frontě DNES a dvanáct v Gazetě Wyborcze. Associated Press se tak stala nejpoužívanějším zdrojem fotografií pro oba deníky, i když v polském periodiku nebylo její prvenství natolik výrazné

jako v českém. Pro Mladou frontu DNES tvořily fotografie AP 63 % použitých grafických prvků, pro Gazetu Wyborczu pouze 40 %, i tak se ale jednalo o největší podíl.

V celkovém poměru využívání vlastních a převzatých zdrojů je poměr Mladé fronty DNES 42,5 % původních a 57,5 % převzatých prvků, u Gazety Wyborczy je tento poměr 57 % původních k 43 % převzatých prvků.

Graf č. 12 – Původnost materiálů MFD a GW

5 ZÁVĚR

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo zjistit, jak se liší zpravodajství Mladé fronty DNES a Gazety Wyborczy. Pro tento cíl byla vybrána klíčová událost – zemětřesení na Haiti – která byla zkoumána z hlediska prostoru, který jí dané deníky věnovaly, i témat, o kterých se deníky během zkoumaného období zmiňovaly, popřípadě v jaké míře se o nich zmiňovaly. Jako dílčí cíl si bakalářská práce dala za úkol zjistit, v jakém poměru se v denících objevovaly příspěvky původní a články převzaté z cizích zdrojů.

Z hlediska prostoru se události zemětřesení na Haiti věnovala ve všech ohledech více česká Mladá fronta DNES. Na počet článků vydala o 20 komunikátů více (55 článků) než Gazeta Wyborcza (35 článků). Jak již bylo zmíněno během samotné analýzy, velikosti stran Mladé fronty DNES a Gazety Wyborczy se liší, proto bylo pro získání absolutních hodnot nutné naměřené hodnoty vyjádřit v procentech, aby byla dodržena zásada komparability zmíněná v kapitole 2.2.3. Pokud tedy porovnáme plochu, která se týkala tohoto tématu, dojdeme k číslům $19\,845,53\text{ cm}^2$ v Mladé frontě DNES, což tvoří 9 % obsahu a $11\,938\text{ cm}^2$ v Gazetě Wyborcze, což tvoří 3 %. Ať se proto podíváme na komparaci z pohledu počtu komunikátů, plochy či procentuální plochy, ze všech výzkumů vyplývá, že se Mladá fronta DNES tématem zabývala více než Gazeta Wyborcza. Z části by se dalo říci, že tyto hodnoty mohou být dány i faktem, že Mladá fronta DNES uveřejnila k tématu mnohem víc grafických prvků, především fotografií, které poměrně výrazně navyšovaly naměřenou plochu. Po rozdělení všech komunikátů na textové a grafické prvky totiž bylo zjištěno, že se vzájemný poměr ještě navýší. Mladá fronta DNES publikovala 101 simplexních komunikátů, zatímco Gazeta Wyborcza pouze 65. Celkově vydaly oba deníky 27 čísel během zkoumaného období a počet čísel, ve kterých se objevily/neobjevily zmínky o zemětřesení na Haiti, se také shoduje v poměru 19/8. Ač se tedy Mladá fronta DNES věnovala prostorově události o poznání více, zájem o katastrofu na Haiti vyjadřovaly oba deníky shodně i v přibližně shodném rozložení na dny ve zkoumaném měsíci.

Naopak v poměru původnosti materiálů si zkoumané deníky vyměnily pozice, a to téměř i v opačném poměru. Mladá fronta DNES vytvořila 42,5 % článků z vlastních materiálů a téměř 57,5 % materiálů převzatých. Oproti tomu Gazeta Wyborcza vytvořila 57 % článků z vlastních materiálů a 43 % převzala. Opět je nutné zmínit, že Mladá fronta DNES přebírala z velké části grafické prvky, především fotografie, čímž se jí značně navýšil počet převzatých prvků. Jelikož Gazeta Wyborcza uveřejňovala pouze minimum grafických prvků,

nenavyšovalo se procento přebíraných materiálů o fotografie a další grafické prvky, jako tomu bylo u Mladé fronty DNES.

Co se týče rozložení jednotlivých zpráv, byl procentuální vývoj poměrně nerovnoměrný. Mladá fronta DNES si největší procentuální zastoupení článků odbyla hned druhý den, tedy 14. ledna, kdy se zemětřesení na Haiti věnovalo celkem 56 % zpravodajského prostoru. Od této doby pak už prostor věnovaný tomuto tématu pozvolna s několika výkyvy upadal, až ke konci února vymizel celkově. Naproti tomu Gazeta Wyborcza se věnovala tomuto tématu nejvíce až o několik dní později, v sobotu 16. ledna. Tento den bylo článkům o Haiti věnováno 16,5 % celkového zpravodajského prostoru a jeden článek dokonce zabíral 100 % plochy jedné ze stran, což je pro Gazetu Wyborczu velmi netypický jev. Tímto krokem dávala redakce čtenářům najevo, že se jedná o velmi závažnou zprávu, a v rámci manipulace médií by se dalo říci, že byl čtenářům předložen názor, že by zemětřesení na Haiti měli považovat za významnou a podstatnou událost, která může ovlivnit i jejich životy, a to i přes fakt, že se událost odehrála tisíce kilometrů od České republiky i Polska.

Fotografie a další grafické materiály byly převážně přejímány z agenturních zdrojů, někdy byly dokonce přebírány i zcela totožné materiály. Jako příklad může posloužit fotografie uveřejněná 14. ledna 2010, kterou prezentovaly oba deníky ve stejný den na první stránce. Potvrzuje se tím nejen stejný zdroj, ale také stejné uvažování redaktorů, kteří v rámci gatekeepingu nejenže zvolili stejnou událost na hlavní stránku dne, ale vybrali dokonce i zcela shodnou fotografii. Tato fotografie byla převzata od tiskové agentury Reuters. K tomuto tématu se váže i dílčí cíl, kterým je původnost textů. Pokud sečteme komunikáty vytvořené redakcí i redaktory vyslanými přímo na místo katastrofy, zjistíme, že Mladá fronta DNES vytvořila 76 % komunikátů a Gazeta Wyborcza dokonce 94 %. Z toho vyplývá, že polský deník si mnohem více dával záležet na původnosti uveřejněných textů a nespoléhal se příliš na další zdroje.

Tematická agenda obou deníků byla rovněž velmi podobná. Emergentem kódování bylo stanoveno jedenáct kategorií, z nichž se v Mladé frontě DNES nacházely všechny, zatímco v Gazetě Wyborcze pouze devět, bez Adopce na dálku a Konkrétních příběhů. Oba deníky se nejvíce zaměřovaly na téma Pomoc Haiti. Těmito články se samozřejmě snažily vybudit čtenáře k pomoci, i proto byly často články spojovány s reklamními kontakty na charitativní organizace a podobná uskupení. Tento fakt je dán i tím, že kategorie Otřesy na Haiti přestala být po několika dnech aktuální, zatímco Pomoc Haiti neztrácela na atraktivitě. I přesto však

po několika dnech články o nutné pomoci vymizely. Je nutné si však uvědomit fakt, že to nebylo tím, že by Hait'ané přestali potřebovat pomoci, ale proto, že bylo téma zmiňováno mnohokrát a pro čtenáře se mohlo stát neatraktivním. Proto bylo v rámci výběru zpráv potlačeno. V rámci objektivitu by se tak dalo říci, že už tímto opomíjením se zprávy stávají neobjektivními, protože fakt, že noviny o události přestaly psát, neznamená, že se vše vrátilo k původnímu stavu. Nejvýraznější rozdíl u jednotlivých kategorií byl u kategorie Očima reportéra, na kterou Mladá fronta DNES kladla velký důraz, zatímco v Gazetě Wyborcze se jednalo o značně opomíjené téma. Je to poměrně překvapující, zvláště pokud vezmeme v úvahu, že od redaktora na Haiti Bartosze Wielińskiego pocházelo téměř 46 % uveřejněných materiálů.

Tato práce si stanovila jako hlavní cíl určení rozdílů v prostoru věnovaném zpravodajství o zemětřesení na Haiti v lednu 2010. Tohoto cíle bylo kvantitativní obsahovou metodou dosaženo a bylo dokázáno, o kolik se tomuto tématu Mladá fronta DNES věnovala více než polský deník Gazeta Wyborcza. V rámci dílčích cílů – kategorizace textů – byla vytyčena témata, kterým se oba deníky věnovaly, a tato témata byla následně porovnána. Na těchto rozdílech bylo ukázáno, jak v rámci gatekeepingu a dalších možností selekce zpráv mohou být předkládány čtenářům události z různých úhlů pohledu. Druhý dílčí cíl – zjištění původnosti textů – ukázal, jak moc se jednotlivé deníky spoléhají na přebírání komunikátů a do jaké míry si je vytváří samy. V této části se deník Gazeta Wyborcza ukázal jako mnohem více původní než česká Mladá fronta DNES. Tato bakalářská diplomová práce splnila svůj hlavní cíl i všechny dílčí cíle.

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1 – Prostor pro Haiti – Mladá fronta DNES	33
Graf č. 2 – Textové a grafické zpracování tématu – Mladá fronta DNES	34
Graf č. 3 – Kategorie textů – Mladá fronta DNES	36
Graf č. 4 – Původnost materiálů – Mladá fronta DNES	38
Graf č. 5 – Prostor pro Haiti – Gazeta Wyborcza	41
Graf č. 6 – Textové a grafické zpracování tématu – Gazeta Wyborcza	42
Graf č. 7 – Kategorie textů – Gazeta Wyborcza – Gazeta Wyborcza	44
Graf č. 8 – Původnost materiálů – Gazeta Wyborcza	46
Graf č. 9 – Prostor pro Haiti MFD a GW	48
Graf č. 10 – Textové a grafické zpracování tématu MFD a GW	50
Graf č. 11 – Kategorie textů MFD a GW	51
Graf č. 12 – Původnost materiálů MFD a GW	53

SEZNAM PRAMENŮ A LITERATURY

PRAMENY

Mladá fronta DNES, 13. ledna – 12. února 2010

Gazeta Wyborcza, 13. ledna – 12. února 2010

LITERATURA

BERGER, Peter L., LUCKMANN, Thomas. *Sociální konstrukce reality*, Brno: CDK, 1999. 214 s. ISBN 80-85959-46-1

JÍLEK, Viktor. *Žurnalistické texty jako působení jazykových a mimojazykových vlivů*, 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2009. 120 s. ISBN 978-80-244-2218-3

Kolektiv autorů. *Velký sociologický slovník*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1996. 747 s. ISBN 80-7184-164-1

KRIPPENDORFF, Klaus. *Content analysis: an introduction to its methodology*. Beverly Hills: Sage Publications, c1980, 191 p. Sage commtext series, v. 5.

KRONICK, J. C.: Alternativní metodologie pro analýzu kvalitativních dat. *Sociologický časopis*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 1997, roč. 32, č. 1. Strany 57 - 58. Dostupné z: <http://sreview.soc.cas.cz/cs/issue/90-sociologicky-casopis-1-1997>.

KUNCZIK, Michael. *Základy masové komunikace*. Praha: Karolinum, 1995. 307 s. ISBN 807184134X.

LÁBOVÁ, Alena. Fotografické zpravodajství v tištěných médiích. In: Kolektiv autorů. *Zpravodajství v médiích*, Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2005. s. 88-98. ISBN 80-246-0248-2

McCOMBS, MAXWELL E.: *Agenda setting: nastolování agendy – masová média a veřejné mínění*. Vyd. 1. Praha: Portál 2009, ISBN 978-80-7367-591-2.

McQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*, 3. vyd. Praha: Portál, 2007. 448 s. ISBN 978-80-7367-338-3

REIFOVÁ, Irena a kolektiv. *Slovník mediální komunikace*, 1. vyd. Praha: Portál, 2004. 328 s. ISBN 80-7178-926-7

RUB-MOHL, Stephan. *Žurnalistika: komplexní průvodce praktickou žurnalistikou*. 1. vyd. Překlad Hana Bakičová. Praha: Grada, 2005, 292 s. ISBN 80-247-0158-8.

SCHULZ, Winfried. *Analýza obsahu mediálních sdělení*. 3. nezměň. vyd. Praha: Karolinum, 2011. 149 s. ISBN 978-80-246-1980-4

SIGAL, L. V.: *Reporters and officials: The Organisation and Politics of Newsmaking*. Lexington: D. C. Heath and Company, 1973.

SHOEMAKER, Pamela J. a Tim P. VOS. *Gatekeeping theory*. London: Routledge, 2009, 173 s. ISBN 978-0-415-98139-2.

SHOEMAKER, Pamela J a Akiba A COHEN. *News around the world: content, practitioners, and the public*. New York: Routledge, 2006, x, 409 s. ISBN 0-415-97506-

TRAMPOTA, Tomáš. *Zpravodajství*, 1. vyd. Praha: Portál, 2006. 192 s. ISBN 80-7367-096-8.

TRAMPOTA, Tomáš a VOJTĚCHOVSKÁ, Martina. *Metody výzkumu médií*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010. 293 s. ISBN 978-80-7367-683-4.

INTERNETOVÉ ZDROJE

Audit Bureau of Circulations – Kancelář ověřování nákladu tisku České republiky. Dostupné z: <http://www.abccr.cz>

Związek Kontroli Dystrybucji Prasy – Svaz pro kontrolu distribuce tisku. Dostupné z: http://www.zkdp.pl/modules.php?op=modload&name=PagEd&file=index&topic_id=0&page_id=1

Periodický tisk – deníky. ABC ČR: Kancelář ověřování nákladu tisku [online]. 2010 [cit. 2012-09-10]. Dostupné z: <http://www.abccr.cz/overovana-data/periodicky-tisk-1/?filterYear=2010&filterMonth=1>

Nakład kontrolowany. ZKDP: Związek Kontroli Dystrybucji Prasy [online]. 17. 11. 2011 [cit. 2012-09-12]. Dostupné z: http://www.zkdp.pl/upload/Komunikat_2010.pdf

PŘÍLOHY

Příloha č. 1 – Tabulka č. 1 – Rozměry komunikátů a poměry prvků

	Plocha v cm ²	Plocha v %	Text %	Titulek %	Grafické prvky %
MF_13_1_A6_I*	23,92	2	80	20	-
MF_14_1_A1_I	511,2	42,5	30	20	50
MF_14_1_A2_I	777,6	65	28	11	61
MF_14_1_A2_II	139,16	11,5	85	15	-
MF_14_1_A2_III	94,08	8	80	20	-
MF_14_1_A2_IV	93,6	8	88	12	-
MF_14_1_A3_I	436,8	36,5	65	20	15
MF_14_1_A3_II	149,04	12,5	88	9	3
MF_14_1_A3_III	345,6	29	-	-	100
MF_14_1_A3_IV	278,32	23	52	20	28
MF_14_1_A4_I	1033,76	86	7	8	85
MF_14_1_A4_II	164,72	14	75	25	-
MF_15_1_A1_I	425,93	35,3	23	6	71
MF_15_1_A6_I	536,76	45	-	10	90
MF_15_1_A6_II	61,18	5	65	13	22
MF_15_1_A6_III	315,21	26	67	17	16
MF_15_1_A6_IV	244,11	20	63	15	22
MF_15_1_A7_I	278,62	23	60	40	-
MF_15_1_A7_II	66,24	5,5	20	65	15
MF_15_1_A8_I	670,25	56	22	18	55
MF_16_1_A1_I	576,52	48	25	20	55
MF_16_1_A6_I	1031,44	86	29	13	68
MF_16_1_A6_II	165,12	14	82	11	7
MF_18_1_A1_I	536,76	45	20	20	60
MF_18_1_A2_I	79,58	6,5	84	16	-
MF_18_1_A2_II**	1520,8	127	20	15	65
MF_18_1_A2_III	220,8	18,5	71	13	16
MF_18_1_A2_IV	52,9	4,5	80	20	-
MF_18_1_A2_I	70,38	6	80	20	-
MF_19_1_A1_I	313,24	26	25	10	65
MF_19_1_A6_I***	769,6	64	20	20	70
MF_19_1_A6_II	74,52	6	95	5	-
MF_19_1_A6_III	219,48	18	80	15	5
MF_20_1_A1_I	237,8	20	-	-	100
MF_20_1_A1_II**	302,97	25	85	15	-
MF_20_1_A3_I	448,72	37,5	-	-	100
MF_20_1_A3_II	356,1	30	57	13	30
MF_20_1_A7_I	491,32	41	45	10	45
MF_21_1_A1_I	292,32	24,5	14	5	81
MF_21_1_A7_I	479,08	40	40	17	43
MF_22_1_A2_I	409,36	34	36	10	54

MF_22_1_A6_I	168,21	14	63	16	21
MF_23_1_A7_I	479,08	40	34	18	48
MF_23_1_A7_II	93,38	8	72	15	13
MF_25_1_A1_I	89,46	7,5	80	20	-
MF_25_1_A8_1	326,6	27	46	31	23
MF_26_1_A7_I	30,36	2,5	82	18	-
MF_27_1_A6_I	318,08	26,5	59	30	11
MF_29_1_A1_I**	534,5	44,5	30	10	60
MF_1_2_A1_I	83,52	7	80	20	-
MF_1_2_A6_I	778,26	65	25	12	63
MF_3_2_A7_I	93,38	8	85	15	-
MF_6_2_A7_1	107,8	9	78	13	9
MF_10_2_A8_I	30,36	2,5	83	17	-
MF_11_2_A6_I	729,76	60	28	8	64
GW_14_1_1_I	498	54,5	31	23	46
GW_14_1_8_I	817,5	89,5	32	12	56
GW_15_1_1_I	472	51,5	40	23	37
GW_15_1_2_I	447	49	44	25	31
GW_15_1_2_II	365	40	62	8	30
GW_15_1_4_I	615	67,5	42	16	42
GW_15_1_4_II	120	13	85	15	-
GW_15_1_4_III	60	6,5	81	19	-
GW_16_1_8_I	765	84	27	24	49
GW_16_1_12_I	615	67,5	48	25	27
GW_16_1_20_I	912,5	100	56	14	30
GW_18_1_1_I	28	3	67	20	13
GW_18_1_9_I	366,5	40	69	15	16
GW_19_1_1_I**	870	92,5	38	16	46
GW_20_1_2_I	170	18,5	82	9	9
GW_20_1_8_I	462,5	50,5	49	19	32
GW_21_1_2_I	152,5	16,5	89	11	-
GW_21_1_10_I	363	40	32	22	46
GW_21_1_10_II	184,5	20	90	10	-
GW_21_1_11_I	786,5	86	43	17	40
GW_22_1_10_I	144	16	63	8	29
GW_22_1_10_II	72	8	84	16	-
GW_23_1_8_I	268,5	29,5	50	23	27
GW_25_1_10_I	530	58	44	24	32
GW_26_1_11_I	392,5	43	67	17	16
GW_27_1_10_I	89	9,5	94	6	-
GW_28_1_12_I	101	11	90	10	-
GW_29_1_11_I	36	4	85	15	-
GW_1_2_1_I	245	27	36	4	60
GW_1_2_10_I	537,5	59	48	16	36
GW_1_2_14_I	677,5	74	56	16	28
GW_2_2_6_I	88,5	9,5	80	20	-
GW_5_2_11_I	300	33	45	27	28

GW_8_2_10_I	25	2,5	77	23	-
GW_10_2_10_I	38,5	4	85	15	-

* Kód článku je tvořen DENÍK_DEN_MĚSÍC_STRANA_POŘADÍ

** Článek je umístěn na dvou stranách zároveň

*** Titulek je umístěn ve fotografii, proto je součet % větší než 100

Příloha č. 2 – Tabulka č. 2 – Základní data kvantitativní analýzy

	Mladá fronta DNES	Gazeta Wyborcza
Prostor pro Haiti	9 %	3 %
Počet komunikátů	55	35
Počet textových prvků	50	35
Počet grafických prvků	51	30
Původní materiály	43	37
Převzaté materiály	58	28
Texty z redakce	27	17
Texty z místa	11	16
Převzaté texty	9	2
Převzaté texty – více zdrojů	3	-
Původní fotografie	5	4
Převzaté fotografie	46	26

Příloha č. 3 – Tabulka č. 3 – Kategorie textů

	Mladá fronta DNES	Gazeta Wyborcza
Otřesy na Haiti	3	2
Následky zemětřesení	4	6
Zemětřesení všeobecně	3	2
Haiti	4	1
Pomoc Haiti	10	12
Problémy na Haiti	6	4
Češi a Poláci na Haiti	2	1
Adopce na dálku	2	-
Zachránění	6	5
Konkrétní příběhy	3	-
Očima reportéra	8	2

16.53 – okamžik zkázy

Až statisíce mrtvých po zemětřesení na Haiti ■ Třímilionové město Port-au-Prince je v troskách
Zřítíl se parlament, prezidentský palác, školy i nemocnice ■ Češi na místě jsou zřejmě v pořádku

Port-au-Prince, Praha (ad, vol) - „Jsem uvězněná pod sutinami,” stáčila fict humanitární pracovníce Jillian Thorpová svému manželu Frankovi do telefonu. Pak vypadlo spojení.

Bylo krátce po devastujícím zemětřesení, které udeřilo v 16.53 místního času a smetlo hlavní město Port-au-Prince, kde žije zhruba třikrát více lidí než třeba v Praze.

Frank měl na rozdíl od jiných štěstí. Vrátil se do města, ve zřecných zbytcích domu uviděl nejprve ženu ruku a pak zaslechl, jak ho volá. Podalho se mu ji živou vyprostit.

Stastný pbbbh byl však v ulicích města vyjimkou. Lidé pokryti prachem prohrabávali sutiny, hledali své blízké. Na ulicích se začaly kupit hromady mrtvých.

Kolik obbh zemětřesení o síle sedmi stupbh Richterovy škály má, věbec není jasné. „Mbhlo si vyžadat více než sto tisíc, možná až statisíce lidských životbh,” řekl včera haitiský premiér Jean-Max Bellerive. „Pro přesnější odhad zatím nemám dost informací,” zdhráznul. Celkově prý katastrofa nějakým způsobem zasáhla až tř mliiony lidí.

„Potřebujeme pomoc!”

Zoufalí lidé nahlíželi pod plachty do tvrh mrtvých žen, dhí a mužh. Hledali své příbuzné.

„Situaice v hlavním městě Port-au-Prince je nepředsavitelná,” řekl včera v telefonickém rozhovoru s deníkem Miami Herald prezident země René Prval s tím, že on a jeho žena zrovna překračují stla mrtvých na ulicích a slyší zoufalý nátek zavalených. „Zřítíl se parlament, daňový úřad, školy, nemocnice,” vypočítával.

Sílil se to třeba v Japonsku, důsledky by byly nesrovnatelně menší, sbodují se odborníci. Jenže Haiti je nejchudší zemí západní polokoule. Zem, kterou sužuje hlad, choroby, přešvraty, korupce, násilí a přírodní katastrofy; hlavně burikány a tropické bouře.

Badovy jsou samy o sobě chatrné. O drahých „protiseizmických” opatřeních si mohou místní lidé nechat jen zdát.

Haiti se rozkládá na karibském osrově Hispaniola, o který se dhí s Dominikánskou republikou, bohatým turistickým rájem, kam jezdí i stovky Čechh. Sem však turisté nejezdí – Haiti je příliš nebezpečné.

Případy únosu pro vykupné jsou tu naprosto bhlnou záležitostí.

Zemětřesení zasáhlo na Haiti i dhí Čechy. Evu Dostálovou z Arcidiecézní charity Olomouc, pátera Romana Musíla a také Cechoameričana Karla Zelenku. Všichni jsou podle dostupných informací v pořádku.

Haiti je na zahraniční pomoci závislé i za normálních okolností. Na- toč nyní. Chybí vyprostitovací technika, voda, hygienické prostředky, léky, stavy. Pošlou je USA, Německo, Británie, Francie a řada dalších. Pomáhá Červený kříž, Oxfam, Lékaři bez hranic, OSN. České humanitární organizace vypsalý sbírky, řun- guje i zasílání dárcovských textových zpráv.

JAK MŮŽETE POMOCI?
Darcovskoi SMS poslanou na číslo 87777 v jednom ze tvaric:
DMS SOSHAITI
DMS HAITI
DMS ADRA
Podrobnosti na str. 2

FOTO: REUTERS - AGF, WILHELMSON

Další informace na str. 2 ač 4

Ofiar trzęsienia ziemi może być ponad 100 tys.
KOSZMAR HAITI

W przeszło dwumilionowej stolicy Port-au-Prince zawałły się setki, a być może tysiące domów. Wczoraj Haitańczycy najczęściej gołymi rękami odkopywali zasypanych

Pomoc z zagranicy zaczęła napływać szybko dzięki temu, że lotnisko pod Port-au-Prince zostało tylko nieznacznie zniszczone. Na zdjęciu: uratowane dziecko

MARCIN BOSACKI, WASZYNGTON

Tragedia dotknęła jedną trzecią dziewięciomilionowego społeczeństwa najbiedniejszego państwa na zachodniej półkuli. - Mój kraj został zniszczony - mówił prezydent Haiti René Prével po największym od 240 lat trzęsieniu ziemi. - Chodzę między ciałami zabitych, a z ruin słyszę płacz zasypanych.

Wczoraj rano (po południu w Polsce) Prével mówił, że „ofiar na pewno są tysiące”, ale nie potrafił choć w przybliżeniu podać ich liczby. Później premier Jean-Max Bellerive przyznał, że liczba ofiar może przekroczyć 100 tys. - Mam nadzieję, że to nie będzie prawda, wierzę, że ludzie wydostaną się spod gruzów - powiedział premier i zaraz dodał, że w niektórych dzielnicach nie widać ani jednego człowieka.

Potężne trzęsienie ziemi o sile 7 stopni w skali Richtera uderzyło w stolicę Haiti Port-au-Prince we wtorek o 17 (o 23 w Polsce).

Misjonarka Yvonne Trimble, która od ponad 30 lat mieszka na Haiti, opisywała: - Najpierw wypadły szyby, potem zaczęły mocno się trząść ściany mojego domu. Przeżyłam tu już zamachy stanu, rewolucje i wojnę domową, ale tak bardzo jeszcze się w życiu nie bałam.

Zawałły się setki, być może tysiące domów w Port-au-Prince. - Na wzgórzach wokół miasta domy waliły się jak pudełka - mówił Rachmani Domersant z pomagającej Haiti organizacji Food for the Poor. - Samochód spadł po zboczu, odbijając się jak zabawka.

Nad miasto wzniosła się ogromna chmura kurzu, która zaczęła się rozwinąć dopiero pół godziny później, w promieniach zachodzącego słońca. Całą noc wszyscy mieszkańcy Port-au-Prince, którzy ocalili, spędzili na ulicach. - To jak koszmar, wszyscy śpią na gołej ziemi, rozpalają ogniska. Ci ludzie potrzebują pomocy! - donosił fotograf Frederic Dupoux.

Grozę powiększały kolejne wstrząsy, łącznie było ich 28, niektóre o sile prawie 6 stopni w skali Richtera.

Zawałił się parlament, główny urząd podatkowy, zawałły się szkoły i szpitale. Te, które stoją, są przepelnione rannymi - opisywał stolicę prezydent Prével, który w nocy i nad ranem chodził po kilku dzielnicach ponaddwumilionowego miasta.

Wczoraj przed południem (w Polsce był wieczór) władze nadal nie były w stanie zorganizować sprawniej akcji ratowniczej w ruinach parlamentu, z których dobywały się wołania o pomoc, modlitwy i płacz. Pod gruzami jest przewodniczący Senatu Kely Bastien, podobno żywy. Zginął na pewno arcybiskup Port-au-Prince Serge Miot, zawałła się całkiem siedziba przedstawicielstwa Banku Światowego z kilkudziesięcioma osobami w środku.

Dopiero po wielu godzinach od trzęsienia telewizje zaczęły pokazywać pierwsze zdjęcia z Port-au-Prince. Obok koczujących na ulicach widać było ciała przykryte brezentem, niektórzy przechodnie podnosili go, by sprawdzić, czy wśród ofiar nie ma ich bliskich. Na zdjęciach widać było, jak ludzie rękami, łatkami i łopatami odkopują przyspanych. Rachmani Domersant nie widział nigdzie policyjczyków ratowniczych, wszystko robili zwykli ludzie - rodziny, sąsiedzi. Świat pomaga Haiti - s. 8

ANOTACE

Autor: Kateřina Valalik Čermáková

Katedra: Katedra žurnalistiky, Filozofická fakulta, Univerzita Palackého v Olomouci

Název práce: Haiti v Čechách, Haiti v Polsku

Vedoucí práce: Mgr. Marek Lapčík, Ph.D.

Počet znaků: 91 019

Počet příloh: 5

Klíčová slova: Zemětřesení na Haiti, komparativní analýza, kvantitativní obsahová analýza

Charakteristika práce: Tato bakalářská práce srovnává prostor věnovaný zpravodajství o zemětřesení na Haiti v českém deníku Mladá fronta DNES a polském deníku Gazeta Wyborcza. Zkoumané období je definováno měsícem od události, tedy od 13. ledna do 12. února 2010. Teoretická část práce se zaměřuje na mediální konstrukci reality, produkci mediálních obsahů a další možnosti, jakými mohou média manipulovat se čtenáři. Analytická část představuje data získaná kvantitativní obsahovou analýzou a srovnává data jednotlivých deníků mezi sebou.